

‘Van kwetsbaar naar weerbaar’

Wmo-beleidsplan 2008-2011

Januari 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Inleiding	6
Leeswijzer	7
1. De Wet maatschappelijke ondersteuning	8
2. De Alphen aanpak van de Wmo	10
2.1 Visie	10
2.2 Sterk voor kwetsbaar	11
2.3 Het programma Wmo	12
2.4 Wmo-beleidsplan 2008-2011	13
2.5 Alphen prioriteiten	14
3. Maatschappelijke ondersteuning in Alphen aan den Rijn 2008-2011	17
3.1 Samen werken aan een leefbare buurt	18
3.2 Problemen bij jongeren voorkómen	19
3.3 Het Wmo-loket helpt (verder)	20
3.4 Mantelzorgers en vrijwilligers: speerpunt in het beleid	22
3.5 Comfortabel wonen en leven voor iedereen	24
3.6 Individuele voorzieningen is maatwerk	25
3.7 Niemand aan de zijlijn	27
4. Kwaliteitszorg	31
5. Participatie en communicatie	33
5.1 Participatie en communicatiemiddelen	33
5.2 Wmo-adviesraad	35
6. Wmo jaarverslag	37
7. Financiering	38
7.1 Structurele Wmo-uitgaven	38
7.2 PIM betaalt mee	40
7.3 Wmo in de programmabegroting	41
Bijlage: Begrippen en afkortingen	43

Voorwoord

De Wmo gaat over meedoen in de samenleving, voor iedereen. Onze ambitie is dat mensen dit waar mogelijk op eigen kracht kunnen. Dit nieuwe meerjarenplan schept hiervoor de randvoorwaarden.

Het beleidskader voor de Wmo bracht Alphen aan den Rijn uit onder het motto 'Sterk voor kwetsbaar'. Dit vanuit de gedachte dat meedoen in de samenleving niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Mensen met een beperking, van welke aard dan ook, hebben vaak behoefte aan zorg of ondersteuning. Die leveren we dan ook, want we willen niet dat er iemand in de verdrukking komt. Maar wat we evenmin willen, is dat mensen hierdoor in een afhankelijke positie terechtkomen. De gemeente ziet het als haar opdracht om burgers weerbaarder te maken, zodat ze zoveel mogelijk zelfstandig hun eigen leven kunnen leiden. Vandaar ook de titel van het beleidsplan: 'Van kwetsbaar naar weerbaar.'

Het gaat om het versterken van de sociale samenhang in de gemeenschap. Sociale samenhang is heel divers en op vele plekken te vinden. Op het werk, in het verenigingsleven, op straat of in persoonlijke relaties. Het is het onzichtbare weefsel tussen mensen dat het mogelijk maakt om elkaar op relevante momenten en plaatsen te ontmoeten, interesse in elkaar te tonen. Of, als dat nodig is, elkaar te helpen. De behoefte aan die betrokkenheid op elkaar verschilt natuurlijk per persoon, maar voor de gemeenschap als geheel is een sterke sociale samenhang heel belangrijk. Het vergroot namelijk de weerbaarheid van de burgers. In dit beleidsplan geef ik aan wat Alphen aan den Rijn doet om de samenhang te versterken en om de kwetsbare inwoners te ondersteunen.

Uiteraard heb ik de burgers betrokken bij onze plannen en de te maken keuzes. Die participatie is van groot belang; meepraten én verantwoordelijkheid dragen, dat is immers de kern van de Wmo. In de maand november 2007 was het voor organisaties en inwoners op vele manieren mogelijk om hun mening te geven over het ontwerp beleidsplan. De vragen, opmerkingen en adviezen zijn opgenomen in het Inspraakrapport Wmo-beleidsplan, voorzien van een reactie van het college. De meeste reacties bestonden uit vragen over onderdelen. Hierdoor hebben de reacties nauwelijks geleid tot een aanpassing van het ontwerp beleidsplan. Waar in het inspraakrapport is aangegeven dat een advies aanleiding is om het ontwerp beleidsplan aan te passen, is dit gedaan in de definitieve versie die nu voor u ligt.

Tot slot wil ik alle Alphenaren op het hart willen binden: zorg dat u op de hoogte blijft van de plannen en de uitvoering. Blijf met ons meedenken en laat uw stem laten horen. Elk advies, elke mening blijft welkom. En van iedereen. Want met elkaar zijn we de samenleving.

*Hub van Wersch,
Wethouder maatschappelijke ondersteuning
Januari 2008*

Samenvatting

In dit Wmo-beleidsplan 2008–2011 is per prestatieveld een doel geformuleerd. Om dit doel dichterbij te brengen worden inspanningen verricht. De keuze voor de doelen en de inspanningen komen voort uit:

- Stadsvisie Alphen aan den Rijn: 'Onze stad in 2018, zo zien wij dat!'
- 'Samenleven in de complete stad', collegeprogramma 2006–2010.
- 'Sterk voor kwetsbaar', Wmo-beleidskader.

Zij zijn ook gebaseerd op de analyses die gemaakt zijn voor de Startnotitie Wmo-beleidsplan 2008–2011.

Om de Wmo te laten slagen heeft de gemeente gekozen voor een programma-aanpak. Bij programmatisch werken wordt een duidelijke relatie gelegd tussen de doelen die de gemeente wil realiseren en de inspanningen die gedaan worden om die doelen dichterbij te brengen. In dit Wmo-beleidsplan zijn in totaal 32 inspanningen uitgewerkt. Een inspanning is in de regel een activiteit of een project dat een bijdrage levert aan het doel van het prestatieveld. Deze 32 inspanningen zijn lang niet allemaal nieuwe activiteiten: het zijn ook activiteiten die de gemeente voortzet om de sociale infrastructuur goed te houden.

De gemeente neemt een krachtige regierol in het Wmo-beleid. Deze regierol bestaat uit richting en ruimte geven, resultaten benoemen, rekenschap afleggen en relaties onderhouden met samenwerkingspartners. Het Wmo-beleidsplan laat zien hoe de gemeente deze regierol uitvoert. Met het aangeven van de doelen wordt de richting aangegeven. Bij het opstellen van deze doelen en de inspanningen zijn de partners betrokken geweest. Ook hebben zij een adviesrol met betrekking tot dit ontwerp beleidsplan. In de uitvoering krijgen partners ruimte om hun eigen deskundigheid in te zetten. De resultaten legt de gemeente met partners vast in prestatieovereenkomsten bij de subsidie, in contracten en in convenanten. Rekenschap wordt onder meer afgelegd in het Wmo-jaarverslag.

In de uitvoering staat de missie maatschappelijke ondersteuning centraal:

'Alphen aan den Rijn investeert in de kwaliteit van de samenleving door mensen zo ruimhartig mogelijk in staat te stellen om zelfstandig en volwaardig deel te nemen in de samenleving. Kwetsbare mensen en groepen worden daarbij adequaat ondersteund. Hierbij nemen keuzevrijheid en onderlinge betrokkenheid een belangrijke plaats in'

Op de negen prestatievelden van de Wmo heeft de gemeente Alphen aan den Rijn de volgende doelen vastgesteld.

Prestatieveld 1: sociale samenhang en leefbaarheid.

Het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid door de actieve bemoeienis van inwoners met de eigen woonomgeving te vergroten, de onderlinge betrokkenheid te versterken en de ontmoetingsmogelijkheden te verbeteren.

Prestatieveld 2: preventief jeugdbeleid

- a. Het scheppen van voorwaarden waaronder ouders de eigen verantwoordelijkheid om hun kinderen op te voeden en te verzorgen optimaal kunnen invullen.
- b. Realiseren van een sluitend stelsel van zorg en opvang voor jeugd en gezin.

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

Het versterken van de zelfredzaamheid van Alphenaren door

- a. instandhouden van een centraal Wmo-loket dat laagdrempelig en goed bereikbaar is en een breed en geïntegreerd dienstenaanbod levert op het gebied van (aangepast) wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning en
- b. het invoeren van cliëntondersteuning bij het maken van een keuze of het oplossen van problemen.

Prestatieveld 4: mantelzorgers en vrijwilligers

- a. het behouden, waarderen en ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers zodat zij hun waardevolle inzet in de samenleving kunnen (blijven) geven en
- b. het stimuleren van mantelzorg en vrijwilligerswerk.

Prestatieveld 5: deelname maatschappelijk verkeer en zelfstandig functioneren

Het ondersteunen van inwoners bij hun wens om zolang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in een vertrouwde omgeving waarin het mogelijk is om medemensen te ontmoeten.

Prestatieveld 6: individuele voorzieningen

Het ondersteunen van inwoners bij hun wens om zolang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in een vertrouwde omgeving waarin het mogelijk is om medemensen te ontmoeten door het verstrekken van individuele voorzieningen in natura of als persoonsgebonden budget op het gebied van hulp bij het huishouden, wonen, vervoer en rolstoelen.

Prestatieveld 7: maatschappelijke opvang

Voorkomen dat kwetsbare groepen en risicogroepen zich niet (meer) kunnen handhaven in de samenleving.

Prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg

Het regisseren van de uitvoering van openbare geestelijke gezondheidszorg.

Prestatieveld 9: verslaving

Voorkomen van verslaving door voorlichting aan alle inwoners en intermediairs, en specifiek aan jongeren.

Inleiding

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) een feit. Het centrale thema van de Wmo is 'meedoen'. Iedereen neemt actief deel aan de samenleving. De Wmo legt een ander accent op de rollen van de inwoners en de gemeente dan de wetten die opgegaan zijn in de Wmo: de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de welzijnswet. 'Meedoen' gaat niet alleen om het meedoen van de inwoners in de samenleving, maar ook om 'meedoen' in de beleidsvorming. De Wmo is pas succesvol als inwoners in allerlei opzichten mee *willen* en *kunnen* doen.

De Wmo bestaat uit negen prestatievelden. Hieronder vindt u een overzicht van deze negen prestatievelden met de bijbehorende doelgroepen.

Overzicht Wmo prestatievelden en bijbehorende doelgroepen

<i>Prestatievelden</i>	<i>Doelgroepen</i>
1 Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten	Alle inwoners, met extra aandacht voor inwoners in ISV-wijken
2 Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden	Jeugdigen 0-23 jaar en hun ouders
3 Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning	Alle inwoners en maatschappelijke organisaties
4 Het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers	Mantelzorgers, vrijwilligers, potentiële vrijwilligers
5 Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem	mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem en ex-gedetineerden
6 Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer	mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem
7 Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd	Dak- en thuislozen en zij die dit dreigen te worden, slachtoffers, daders en getuigen van huiselijk geweld
8 Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen	(Ex-) psychiatrische patiënten, zorgwekkende zorgmijders, (ex-) verslaafden, en hun directe omgeving
9 Het bevorderen van verslavingsbeleid	Risicogroepen voor verslaving, specifiek jongeren en verslaafden

Leeswijzer

In de *inleiding* wordt een typering van de Wmo gegeven en is beschreven welke beleidsterreinen onder de Wmo vallen en welke doelgroepen daarbij in beeld zijn.

Het *eerste hoofdstuk* beschrijft de Wmo in algemene zin: wat is dit voor een wet?

In *hoofdstuk 2* leest u hoe Alphen aan den Rijn de Wmo uitvoert.

De kern van het Wmo-beleidsplan is te vinden in *hoofdstuk 3*, de maatschappelijke ondersteuning in Alphen aan den Rijn 2008–2011. In dit hoofdstuk is voor elk van de negen prestatievelden van de Wmo opgenomen:

- het doel: wat willen wij bereiken?
- de inspanningen die gedaan worden om het doel dichterbij te brengen: wat gaan we daarvoor doen? en
- de indicatoren: hoe meten we dat.

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn samengevoegd in één paragraaf.

Het *vierde hoofdstuk* gaat in op de kwaliteit: hoe bewaakt de gemeente die?

Hoofdstuk 5 gaat over de participatie en communicatie. Wat doet de gemeente om inwoners goed te informeren en hoe kunnen inwoners en belangengroeperingen bijdragen aan de totstandkoming van het Wmo-beleid?

Elk jaar legt de gemeente verantwoording af over de uitvoering van de Wmo. Wat in dit Wmo-jaarverslag staat, leest u in *hoofdstuk 6*.

De Wmo legt een flink beslag op de gemeentebegroting. In *hoofdstuk 7* leest u hoeveel geld beschikbaar is.

In de *bijlage* worden afkortingen en begrippen verklaard.

Bij het Wmo-beleidsplan 2008–2011 hoort het Wmo-uitvoeringsplan 2008 en de Uitvoeringsnotitie vrijwilligerswerk en Mantelzorg. Dit zijn afzonderlijke uitgaven.

1. De Wet maatschappelijke ondersteuning

In dit hoofdstuk worden de verschillende aspecten van de wet toegelicht.

De Wmo is een *participatiewet*. De Wmo wil participatie van alle inwoners versterken en specifiek van die inwoners waarbij dat niet zo vanzelfsprekend is. In een lokale samenleving waarin de overheid en organisaties goed samenwerken en beleid en uitvoering op elkaar zijn afgestemd, komt deze participatie eenvoudiger tot stand.

Belangrijke begrippen voor een succesvolle Wmo zijn dus samenhang en samenwerking.

De Wmo geeft de gemeente meer taken en meer instrumenten. Hierdoor is de gemeente beter in staat om de samenhang in het sociale terrein te stimuleren en te borgen.

De Wmo is een *kaderwet*. Een wet die de gemeente ruimte geeft om eigen beleid te voeren. Het rijk schrijft niet gedetailleerd voor wat wij moeten doen. De Wmo kent negen prestatievelden, op deze prestatievelden maakt de gemeente keuzes die passen in de lokale samenleving. De wet schrijft voor hoe de gemeente het proces moet vormgeven en geeft een aantal randvoorwaarden mee. Het gaat daarbij om zaken als:

- het opstellen van een vierjaren beleidsplan
- een verordening voor individuele voorzieningen
- het jaarlijks verantwoording afleggen
- advies vragen aan belanghebbenden.

De Wmo is onderdeel van een *wijziging van het wettelijke zorgsysteem*. Het zorgsysteem bestaat uit de Zorgverzekeringswet, de Wmo en de AWBZ. Kenmerken van de wijziging en de veranderde visie op de inrichting van de samenleving zijn:

- eigen verantwoordelijkheid van de burger
- verhogen zelfredzaamheid en participatie van burgers
- taken neerleggen bij de meest nabije overheid
- kostenbeheersing.

Met de invoering van de zorgverzekering ligt er een grotere verantwoordelijkheid bij burgers om de eigen zorgverzekering naar eigen inzicht en eigen behoefte te regelen. Voor langdurige en continue zorg blijft de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) bestaan. Onderdelen van de AWBZ die daar niet op gericht zijn, worden uit de AWBZ gehaald en overgeheveld naar de zorgverzekering of de Wmo. Zo is de hulp bij het huishouden –een vorm van ondersteuning gericht op zelfredzaamheid en geen echte zorg– overgeheveld van de AWBZ naar de Wmo. Ook subsidieregelingen voor ondersteuningstaken zijn uit de AWBZ gehaald, denk bijvoorbeeld aan de Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg (CVTM). Anderzijds gaat de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) per 2008 over van de AWBZ naar de Zorgverzekeringswet.

Tenslotte is de Wmo ook een zogenaamde *aanbouwwet*. De Wmo is nog niet af en zal nog uitgebreid worden. Aanvankelijk lag het in de bedoeling de AWBZ-functies ondersteunende en activerende begeleiding per 2007 onder te brengen in de Wmo. Het rijk heeft nog niet besloten of en wanneer dit zal gebeuren. Wel heeft de staatssecretaris inmiddels advies

gevraagd aan de Sociaal Economische Raad (SER) over de overheveling van de ondersteunende begeleiding naar de Wmo. Deze begeleiding ligt in het verlengde van de uitgebreidere hulp bij het huishouden (categorie 2). Het advies van de SER wordt begin 2008 verwacht.

Jaarlijks wordt circa 700 miljoen aan ondersteunende begeleiding uitgegeven. Inmiddels heeft het kabinet besloten met ingang van 2008 flink te bezuinigen op de kosten van ondersteunende begeleiding. De mogelijkheid voor cliënten met uitsluitend somatische aandoeningen om ondersteunende begeleiding algemeen¹ aan te vragen vervalt per 2009. Deze mogelijkheid vervalt ook voor cliënten met psychosociale problemen, maar deze zorg wordt overgedragen aan de gemeenten. Het budget dat het rijk voor deze zorg uitgeeft wordt ter beschikking gesteld aan de gemeenten. Hoe dit gebeurt, wanneer precies en in welke vorm is nog onderwerp van overleg van het rijk met het CIZ, zorgkantoren en gemeenten. De groep cliënten met psychosociale problemen bestaat voor een groot gedeelte uit cliënten van de maatschappelijke opvang.

Ook de verantwoordelijkheid voor de MEE-organisaties zou in de eerste voorstellen overgedragen worden aan gemeenten bij de invoering van de Wmo. Dit is bij vaststelling van de Wmo vervallen. MEE informeert, adviseert en ondersteunt mensen met een handicap, beperking of chronische ziekte op allerlei terreinen. MEE wordt nu betaald uit de AWBZ. In het Bestuursakkoord² tussen rijk en gemeenten is vastgelegd dat na het SER-advies verder gesproken zal worden over de MEE-gelden. Verder is in het bestuursakkoord vastgelegd dat VWS in de subsidievoorwaarden van de MEE-organisaties de verplichting opneemt dat Mee met de gemeente afspraken maakt over de uitvoering van MEE-activiteiten. Om zo de samenwerking tussen gemeenten en MEE te bevorderen.

In het Regeerakkoord³ is gesteld dat met ingang van 2009 de belastingdienst de uitvoering van de Tegemoetkomingsregeling Buitengewone uitgaven (TBU) en Buitengewone Uitgaven (BU) beëindigt. Deze regelingen geven een financiële tegemoetkoming aan mensen met hoge zorgkosten. Het budget wordt overgedragen aan de gemeenten die vervolgens een gemeentelijke compensatieregeling in moeten voeren. De belastingdienst geeft jaarlijks 1,6 miljard euro uit aan deze regelingen. Bij overdracht naar gemeenten wordt een korting van 400 miljoen toegepast. De CG-Raad (Chronisch zieken- en Gehandicaptenraad) en de VNG hebben protest aangetekend tegen dit voorstel. Het rijk erkent inmiddels dat onderbrenging van een nieuwe regeling binnen de Wmo op praktische bezwaren kan stuiten in de uitvoering. Om deze reden wordt naast de Wmo-variant inmiddels ook gekeken naar alternatieve manieren om chronisch zieken en gehandicapten met hoge zorgkosten tegemoet te komen. Voor 1 april 2008 zal het kabinet een voorstel voor een nieuwe regeling voor chronisch zieken en gehandicapten naar de Tweede kamer sturen.

¹ Ondersteunende begeleiding (OB) binnen de AWBZ kent 2 vormen: dagbesteding en algemeen. Aan de OB dagbesteding verandert niets. OB-algemeen betreft extramurale ondersteuning. Het gaat dan om activiteiten als hulp bij de administratie, samen boodschappen doen, structuur aanbrengen in de dag, begeleiding bij sociale activiteiten. OB-algemeen blijft bestaan voor mensen met een (verstandelijke-, lichamelijke- of zintuiglijke-) beperking, voor psychiatrische- en psychogeriatrische patiënten, voor somatische patiënten die in een instelling verblijven, die palliatief terminale zorg nodig hebben of een combinatie met eerder genoemde beperkingen.

² 'Samen aan de slag'. Bestuursakkoord rijk en gemeenten 4 juni 2007

³ 'Samen werken, samen leven'. Coalitieakkoord 7 februari 2007.

2. De Alphense aanpak van de Wmo

2.1 Visie

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een participatiewet. Door participatie heb je sociale contacten, hoor je erbij, maak je plezier met anderen en deel je verdriet.

Participatie leert je iets over jezelf, het biedt mogelijkheden voor ontplooiing en draagt bij aan zelfvertrouwen. Door participatie draag je bij aan de wereld om je heen. Kortom: participeren is een belangrijke manier om geluk te ervaren.

Participatie wordt veelal gelijk gesteld aan 'meedoen' in de samenleving. Maar participatie betekent ook: 'deelhebben' of 'deelnemen'. De verschillende betekenissen van het begrip participatie leggen allemaal een wat ander accent. De verschillende kanten van het begrip participatie kunnen verbonden worden met de verschillende rollen van inwoners: de sociaal actieve burger (meedoen), de kwetsbare burger (deelhebben), de politiek actieve burger (deelnemen).

Meedoen in de samenleving is voor de meeste mensen vanzelfsprekend. Ze werken en zijn actief op school, in de buurt, op de sportvereniging of in de kerk. Maar voor de meer kwetsbare burgers is meedoen minder vanzelfsprekend. Ze willen misschien wel, maar er zijn drempels waardoor het niet lukt. Dat kan zijn omdat ze een lichamelijke handicap hebben, het Nederlands niet goed beheersen, langdurig ziek zijn of onvoldoende geld hebben.

Om zelfredzaam te zijn is het als eerste van belang dat er een stevige sociale infrastructuur is in de stad. In Alphen aan den Rijn is dit gelukkig zo. Er zijn veel verenigingen, kerken, sportclubs en belangenorganisaties. Veel inwoners hebben een stevig sociaal netwerk waarin steun gevonden kan worden voor problemen. De gemeente levert een bijdrage aan de versterking van de sociale infrastructuur door bijvoorbeeld te zorgen voor accommodaties en door organisaties financieel te ondersteunen met subsidies. In de zwakke buurten van Alphen wordt meer geïnvesteerd dan in de wijken waarin minder knelpunten zijn.

Als participatie de kern is van de Wmo, dan is het de taak van de gemeente om te voorkomen dat er voor de inwoners participatiedrempels zijn, of, zo zij er zijn, om deze weg te nemen. In het Wmo beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar'⁴ is aangegeven dat de gemeente kiest voor een sterke regierol:

'de gemeente neemt een krachtige regierol in het Wmo-beleid. Deze regierol bestaat uit richting geven, ruimte geven, resultaten benoemen, rekenschap afleggen en relaties onderhouden met samenwerkingspartners'.

De gemeente geeft *richting* aan in gewenste ontwikkelingen vanuit een visie, maar toont zich ook gevoelig voor de richting waarin maatschappelijke ontwikkelingen gaan. Aan samenwerkingspartners wordt *ruimte* gegeven en gelaten. Als ruimte geven betekent dat

⁴ 2006/8505, vastgesteld in de raad van 6 juli 2006.

taken overgedragen worden, worden afspraken gemaakt over de *resultaten* en de wijze waarop rekenschap wordt afgelegd. Zoals uit dit beleidsplan blijkt, is ook de gemeente zelf gericht op het behalen van resultaten. *Rekenschap* afleggen doen we in het Wmo-jaarverslag, in het gemeentelijke jaarverslag en de jaarrekening. Voor het nemen van de regierol is het essentieel dat de gemeente kan bouwen op een stevig netwerk van betrouwbare partners. Dit maakt het toevoegen van *relaties onderhouden* in onze ogen onmisbaar. Wij willen goede afspraken maken met samenwerkingspartners over continuïteit en kwaliteit in de dienstverlening en in de samenwerking. Dit betekent dat samenwerkingspartners ingebed zijn in de lokale samenleving, of zij zorgen ervoor dat zij dit op korte termijn zijn.

Onder 'samenwerkingspartners' verstaan we die organisaties die een belangrijke rol spelen om de doelstellingen van het Wmo-beleid in Alphen te realiseren. Dit hoeven geen gesubsidieerde organisaties te zijn, ook bijvoorbeeld wonenCentraal, geloofsgemeenschappen, zorgaanbieders en werkgevers behoren hiertoe.

De gemeente beseft dat de komst van de Wmo een ingrijpende verandering is voor alle betrokkenen. De keuzes die de gemeente maakt als 'eerste overheid' –de overheid die het dichtst bij de inwoners staat– zijn belangrijk. Om deze reden heeft Alphen aan den Rijn als eerste formele stap in het voorbereidingsproces het beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar' vastgesteld. De gemeenteraad is zeer actief geweest in de totstandkoming van dit beleidskader. En vanaf het begin zijn ook de inwoners, belangenorganisaties en samenwerkingspartners volop betrokken. De gemeente wil zo de inwoners een belangrijke stem geven in het bepalen van het Wmo-beleid. Door dit van meet af aan te doen is duidelijk wat de inwoner van de gemeente mag verwachten. Maar niet alleen dat: de gemeente gaat uit van wederkerigheid. De gemeente investeert in de ondersteuning van haar inwoners maar rekent er ook op dat inwoners iets terug doen voor de samenleving.

2.2 Sterk voor kwetsbaar

In het Wmo-beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar' is de missie maatschappelijke ondersteuning vastgelegd:

'Alphen aan den Rijn investeert in de kwaliteit van de samenleving door mensen zo ruimhartig mogelijk in staat te stellen om zelfstandig en volwaardig deel te nemen in de samenleving. Kwetsbare mensen en groepen worden daarbij adequaat ondersteund. Hierbij nemen keuzevrijheid en onderlinge betrokkenheid een belangrijke plaats in'

Met het vaststellen van deze missie is tevens bepaald wat in Alphen aan den Rijn het *beoogde maatschappelijke effect* is van het Wmo-beleid:

- a. inwoners nemen zelfstandig en volwaardig deel aan de samenleving, en
- b. kwetsbare mensen en groepen worden adequaat ondersteund.

In 'Sterk voor kwetsbaar' zijn de uitgangspunten voor het Alphenense Wmo-beleid vastgelegd. Samengevat luiden deze als volgt:

- De gemeente neemt een krachtige regierol in het Wmo-beleid.

- De gemeente faciliteert, stimuleert en ondersteunt belanghebbenden en belangenorganisaties om te participeren in het Wmo beleid.
- De vraag van de inwoner is het vertrekpunt voor de Wmo-dienstverlening.
- Het bestaande voorzieningenniveau en het bestaande kwaliteitsniveau vormen de basis bij verdere ontwikkelingen.
- De nieuwe Wmo-middelen worden gereserveerd voor uitvoering van de Wmo, er is sprake van een open einde regeling voor individuele voorzieningen.
- De gemeente werkt in de voorbereiding en uitvoering van nieuwe Wmo-taken samen met de gemeenten in de Rijnstreek.

Deze uitgangspunten betekenen niet alleen iets voor de gemeente zelf, maar ook voor de samenwerkingspartners. De Wmo-uitvoeringsorganisatie⁵ is voor de gemeente de belangrijkste uitvoerder bij de eerste zes prestatievelden van de Wmo. Van deze organisatie en van andere partners wordt eveneens verlangd dat de vraag van de inwoner het vertrekpunt is en dat participatie hoog in het vaandel staat. En ook van de samenwerkingspartners verwacht de gemeente dat regels en uitvoeringskosten beperkt gehouden worden.

Voor de nieuwe Wmo-taken is in 'Sterk voor kwetsbaar' vastgelegd dat:

- de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers ook met de komst van de Wmo niet afdwingbaar is. Hun inzet wordt als extra ondersteuning gezien.
- de gemeente een Wmo-loket inricht waarbij advies en informatie gegeven wordt over alle individuele Wmo- en AWBZ-voorzieningen en over aanvullende inkomensondersteuning.
- in een verordening vastgelegd wordt op welke voorzieningen inwoners een beroep kunnen doen om beperkingen te compenseren die een inwoner ondervindt in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie.
- regels en uitvoeringskosten beperkt worden, zodat het geld vooral ten goede komt aan voorzieningen voor de inwoners.

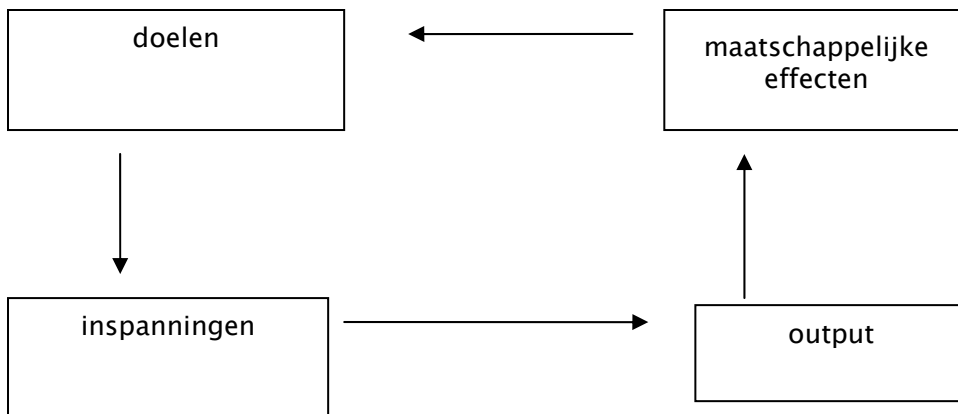
Deze uitgangspunten zijn de basis voor het uitwerken van de prestatievelden.

2.3 Het programma Wmo

Om de Wmo te laten slagen heeft de gemeente gekozen voor een programma-aanpak. Bij programmatisch werken wordt een duidelijke relatie gelegd tussen de doelen die de gemeente wil realiseren en de inspanningen die gedaan worden om die doelen dichterbij te brengen. Door aan de doelen streefcijfers met indicatoren te koppelen kan vastgesteld worden of het beleid effectief is. Deze programma-aanpak is duidelijk herkenbaar in dit beleidsplan.

⁵ Stichting Welzijn en Stichting Zorgwijzer gaan fuseren en vormen straks samen de Wmo-uitvoeringsorganisatie voor de gemeente Alphen aan den Rijn. Deze fusie zal op 1 juli 2008 gerealiseerd zijn.

Relatie tussen doelen, inspanningen, output en maatschappelijke effecten

Ook het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en Jeugd zijn ondergebracht in een programma. Tussen deze drie programma's is overlap.

ISV richt zich op het verbeteren van de sociale cohesie en de leefbaarheid in de ISV-wijken⁶. Sociale cohesie is in de Wmo opgenomen in prestatieveld 1. Het programma ISV is cruciaal voor het slagen van dit prestatieveld. Het ISV-uitvoeringsplan 2008-2009 is in ontwikkeling. Prestatieveld 2 richt zich op preventief jeugdbeleid, dit is een onderdeel van het gehele jeugdbeleid en ondergebracht in het programma Jeugd. Ook het programma Jeugd is in ontwikkeling.

Het onderwerp van prestatieveld 9, het bevorderen van verslavingsbeleid, is te vinden in de nota volksgezondheid 2008-2011 die geschreven wordt in het kader van de Wcpv⁷. In de nota volksgezondheid wordt specifiek ingegaan op de uitwerking van dit onderwerp.

Samenvattend.

Een gedeelte van prestatieveld 1, sociale cohesie, valt binnen het programma ISV.

Prestatieveld 2, preventief jeugdbeleid wordt geconcretiseerd in het programma Jeugd.

Prestatieveld 9, bevorderen verslavingsbeleid is opgenomen in de nota volksgezondheid. In dit Wmo-beleidsplan zijn wel alle negen prestatievelden zoveel mogelijk uitgewerkt om de samenhang zichtbaar te houden. Ook zijn alle inspanningen benoemd.

2.4 Wmo-beleidsplan 2008-2011

Alphen aan den Rijn was in 2006 met 70.995 inwoners de 47^e gemeente van Nederland. Op de woonaantrekkelijkheidsindex scoort Alphen een 9^e plaats en op de sociaal-economische index een 6^e plaats⁸. De armoede, de jeugdwerkloosheid en de langdurige werkloosheid is relatief laag. In Alphen aan den Rijn zijn veel organisaties en verenigingen actief. Er zijn veel voorzieningen aanwezig en hiervan wordt goed gebruik gemaakt. De waardering voor de

⁶ De ISV-wijken zijn: Stromenbuurt, Planetenbuurt, Edelstenenbuurt, Zeeheldenbuurt, Groene Dorp.

⁷ Ook de Wcpv verplicht de gemeente elke 4 jaar een beleidsplan te schrijven

⁸ Atlas voor gemeenten 2007. Gerard Marlet en Clemens van Woerkens. Utrecht 2007.

inzet van de gemeente en voor het ambitieniveau is groot. Hoewel Alphen aan den Rijn enkele kwetsbare wijken kent, is zeker geen sprake van grote stadsproblematiek⁹.

Voor de uitvoering van de Wmo geldt dat de sociale problematiek in Alphen aan den Rijn beperkt is, overzichtelijk en onder controle. Met de keuze voor een afzonderlijk programma ISV en een afzonderlijk programma Jeugd heeft de gemeente een duidelijke keuze gemaakt voor een stevige inzet op deze terreinen. Het programma ISV levert een cruciale bijdrage aan prestatieveld 1, sociale samenhang en leefbaarheid. Het programma Jeugd omvat het gehele jeugdbeleid. Prestatieveld 2, preventief jeugdbeleid is hiervan een onderdeel.

In het Wmo-beleidsplan is per prestatieveld een doel geformuleerd. Om dit doel dichterbij te brengen worden inspanningen verricht. De keuze voor de doelen en de inspanningen komen voort uit:

- Stadsvisie Alphen aan den Rijn: 'Onze stad in 2018, zo zien wij dat!'
- 'Samenleven in de complete stad', collegeprogramma 2006-2010.
- 'Sterk voor kwetsbaar', Wmo-beleidskader.

Zij zijn ook gebaseerd op de analyses die gemaakt zijn voor de Startnotitie Wmo-beleidsplan 2008-2011¹⁰.

In dit Wmo-beleidsplan zijn in totaal 32 inspanningen uitgewerkt. Een inspanning is in de regel een activiteit of een project dat een bijdrage levert aan het doel van het prestatieveld. Deze 32 inspanningen zijn lang niet allemaal nieuwe activiteiten: het zijn ook activiteiten die de gemeente voortzet om de sociale infrastructuur goed te houden. Een voorbeeld hiervan is het subsidiëren van het algemeen maatschappelijk werk.

2.5 Alphense prioriteiten

Binnen het Wmo-beleidsplan geeft de gemeente aan 5 onderwerpen prioriteit. De realisatie van deze punten vindt de gemeente cruciaal om de Wmo in Alphen aan den Rijn succesvol te laten zijn. De keuze voor juist deze prioriteiten komt rechtstreeks voort uit de missie maatschappelijke ondersteuning.

De missie maatschappelijke ondersteuning kent twee delen. Het eerste deel van de missie richt zich op *'het investeren in de kwaliteit van de samenleving zodat mensen zelfstandig en volwaardig deel kunnen nemen'*. De gemeente creëert hiervoor dus voorwaarden, samen met partners. Dit komt expliciet tot uitdrukking in het uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg. Hierin legt de gemeente met partners in de stad vast wat de komende jaren in Alphen gerealiseerd wordt. Het gedeelde inzicht dat gezamenlijk optrekken op deze terreinen leidt tot betere resultaten heeft intussen geleid tot het tekenen van een convenant. De gemeente zal haar regierol nemen in de uitvoering en partners zonedig aanspreken op de gemaakte afspraken.

⁹ Meer informatie over de situatie in Alphen aan den Rijn op de negen prestatievelden van de Wmo is te vinden in de Profielschets maatschappelijke ondersteuning, april 2007 (2007/8335).

¹⁰ Startnotitie Wmo-beleidsplan 2008-2011, raadsbesluit 28 juni 2007 (2007/8335)

De gemeente zelf is nadrukkelijk aanwezig bij het beschikbaar stellen van voldoende kwalitatieve welzijnsaccommodaties. Het belang van deze multicentra legde de gemeenteraad al vast in de Stadsvisie 2018. Om goed te kunnen functioneren worden ze dicht in de buurt van burgers georganiseerd. Bestaande accommodaties kunnen beter benut worden. Op andere plaatsen is een tekort. Accommodaties worden dan ook vernieuwd, samengevoegd of nieuw gerealiseerd.

In het tweede deel van de missie maatschappelijke ondersteuning stelt de gemeente dat *'kwetsbare mensen en groepen adequaat ondersteund worden'*. Dit deel van de missie richt zich direct op individuen en groepen in de samenleving. De gemeente kiest hierbij als eerste voor ondersteuning van twee groepen actieve burgers die onmisbaar zijn in een samenleving waarin mensen op elkaar kunnen rekenen en waarin sprake is van verbondenheid: vrijwilligers en mantelzorgers. Hoewel beide groepen ondergebracht zijn in een eigen prestatieveld (prestatieveld 4) spelen vrijwilligers en mantelzorgers een rol in alle negen prestatievelden. Daarbij blijft voorop staan dat deze groepen géén vervanging zijn voor professionele hulp.

Kwetsbare mensen worden ondersteund door belemmeringen weg te nemen. Méér dan in het verleden moet worden gezien hoe beperkingen kunnen worden gecompenseerd. Dit vraagt om een extra inspanning en het voorop plaatsen van individuele voorzieningen voor wie te kampen heeft met beperkingen.

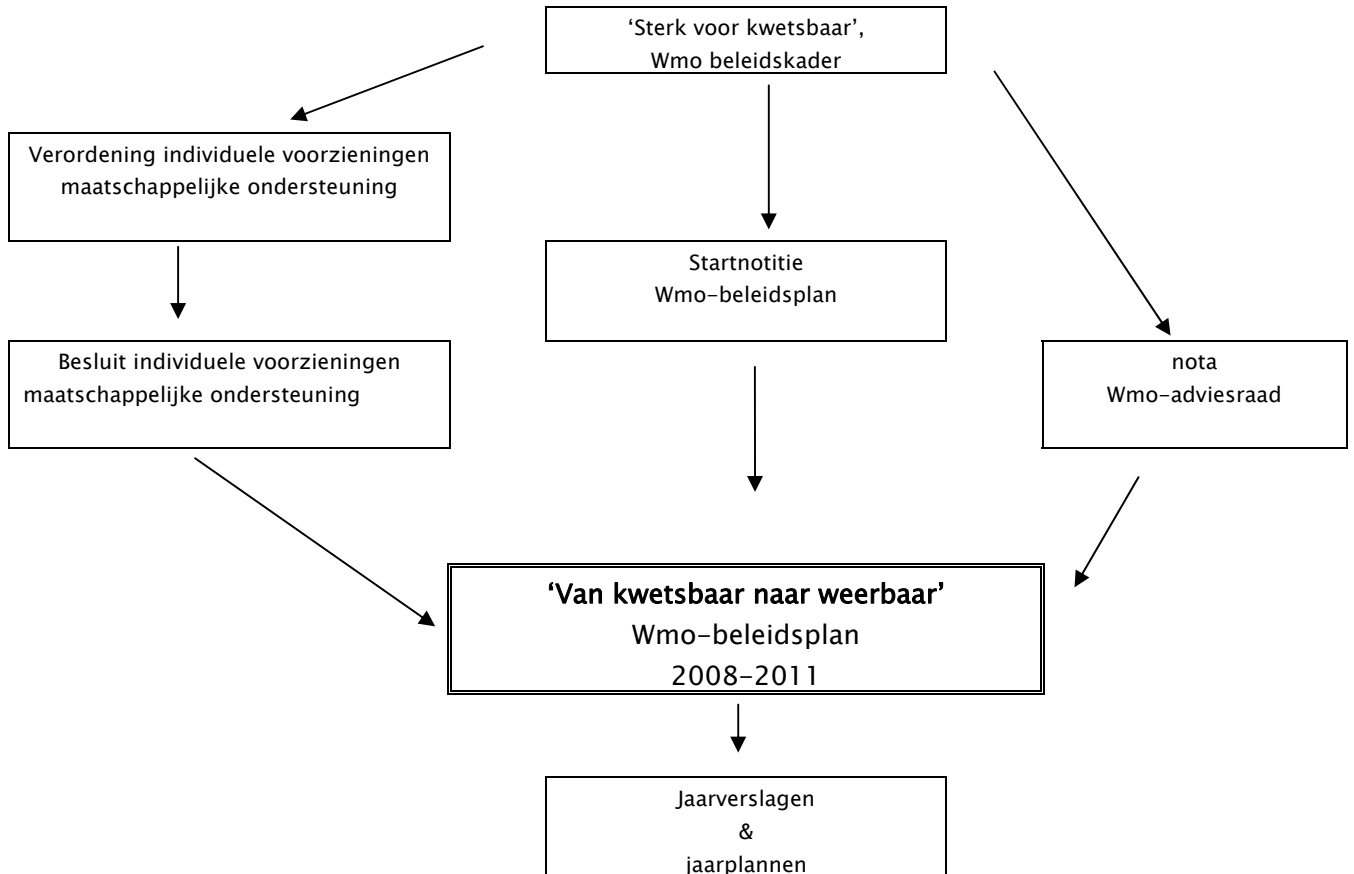
De professionele uitvoering en ondersteuning voor bovengenoemde zaken legt de gemeente in handen van een sterke lokale uitvoeringsorganisatie. In deze organisatie komen taken op het gebied van welzijn en ondersteuning samen. Door deze taken bij elkaar te brengen in één organisatie kan goed maatwerk geboden worden en wordt voorkomen dat langs elkaar gewerkt wordt. Omdat bovendien sprake is van een lokale organisatie, zijn de medewerkers goed bekend met de situatie in Alphen aan den Rijn. Deze uitvoeringsorganisatie zal in 2008 ontstaan uit een fusie tussen Stichting Zorgwijzer en stichting Welzijn. Dit is inmiddels vastgelegd in een convenant en een intentieverklaring. Deze organisatie zal een sleutelrol spelen in de uitvoering van de Wmo. Voor de gemeente is het dan ook van groot belang dat deze organisatie goed werk levert en dat de gemeente hierop kan sturen. De gemeente doet dit door goede prestatieafspraken vast te leggen met de uitvoeringsorganisatie. Ook heeft de gemeente instemmingsrecht in de benoeming van de leden van de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur.

Samenvattend: van alle inspanningen die genoemd worden in dit Wmo-beleidsplan legt de gemeente het accent op de volgende onderwerpen.

1. Het uitvoeren van het **uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg** met de samenwerkingspartners op deze terreinen zodat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen (inspanning 5.1).
2. De realisering van **multifunctionele welzijnsaccommodaties** voor een scala aan activiteiten in buurten, wijken en dorpen door allerlei organisaties. Het gaat hierbij om welzijnsactiviteiten die als basisvoorziening gelden (inspanning 1.2).

3. Het behouden, waarderen en ondersteunen van **mantelzorgers en vrijwilligers** zodat zij hun waardevolle bijdrage in de samenleving kunnen blijven geven (prestatieveld 4).
4. Het **compenseren van beperkingen** door hulp bij het huishouden te leveren, woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen (inspanning 6.1).
5. Zorgdragen voor een sterke en solide uitvoering van de Wmo door de oprichting van een **Wmo-uitvoeringsorganisatie**. Deze uitvoeringsorganisatie is een fusie van Stichting Welzijn en Stichting Zorgwijzer (inspanning 6.3).

Relatie tussen de Wmo-documenten

3. Maatschappelijke ondersteuning in Alphen aan den Rijn 2008–2011

In dit hoofdstuk worden de doelen benoemd die de gemeente Alphen aan den Rijn nastreeft bij de uitvoering van de Wmo. Deze doelen zijn gekoppeld aan de negen prestatievelden. De prestatievelden staan niet op zichzelf. Juist de samenhang tussen de prestatievelden, maar ook de verbinding van de Wmo met andere beleidsterreinen is cruciaal om participatie van de inwoners te realiseren. De doelen van de prestatievelden zijn uitgewerkt in inspanningen. De inspanningen worden gedaan om het doel dichterbij te brengen. Op deze manier ontstaat een doelen–inspanningen netwerk. Een doelen–inspanningen netwerk is een handig hulpmiddel bij het werken met programma's. Een inspanning levert vaak een bijdrage aan meerdere doelen. In het schema aan het einde van dit hoofdstuk is dit weergegeven: achter de inspanning staat met één of meer cijfers aangegeven aan welk prestatieveld de inspanning ook bijdraagt.

De bouwstenen voor de keuze van de inspanningen zijn in de startnotitie beschreven. Centraal hierin is de gemaakte analyse, vastgelegd in de profielschets Wmo, de gevoerde gesprekken met betrokkenen bij het beleid en de vastgelegde keuzes in het Collegeprogramma, de Stadsvisie en het Wmo–beleidskader.

Bij elk doel in dit Wmo–beleidsplan worden één of meer indicatoren benoemd. Door per indicator de beginstand vast te leggen in een nulmeting en waar mogelijk en zinvol een streefwaarde te bepalen, is te volgen of de inspanningen inderdaad het doel dichterbij brengen. Om een ambitieuze maar realistische streefwaarde te bepalen is het nodig om vergelijkingsmateriaal te hebben. Dit vergelijkingsmateriaal kan bestaan uit het volgen van de indicator, dus door een trend te signaleren, en op basis hiervan een streefwaarde vast te stellen. Een andere manier is de waarde van de indicator te vergelijken met andere gemeenten of met landelijke cijfers en vervolgens te bepalen wat een reële streefwaarde is voor Alphen.

In het eerste Wmo–jaarverslag dat in juli 2008 verschijnt wordt van de indicatoren een nulmeting opgenomen. In dit jaarverslag zullen ook de streefwaarden op de indicatoren verwerkt worden. Overigens is het lastig om betrouwbare conclusies te trekken uit de cijfers. Er kunnen altijd ontwikkelingen zijn die een onverwachte invloed hebben op de indicator. Zo is bijvoorbeeld het aantal 75– en 90–jarigen dat in Alphen zelfstandig woont als indicator opgenomen bij prestatieveld 5. Het zal duidelijk zijn dat uitbreiding of krimp van het aantal plaatsen in een verzorgings– of verpleeghuis een grote invloed op dit cijfer heeft en dus niet alleen het beleid van de gemeente.

Elke inspanning is uitgewerkt in het Uitvoeringsplan. Dit is gedaan volgens een vast stramien. Dit stramien bestaat uit:

- beschrijving inspanning
- activiteiten
- uitvoerder(s)
- relaties met andere prestatievelden en beleidsterreinen
- voortgangsbewaking
- middelen om de inspanning te realiseren, in capaciteit en in geld

- de uitvoering in 2008 en
- de output.

De uitwerking is nog niet voor elke inspanning even concreet: sommige inspanningen lopen al, anderen zijn in voorbereiding. Doordat elk jaar een nieuw uitvoeringsplan en een jaarverslag wordt uitgebracht, is de ontwikkeling van de inspanningen goed te volgen.

3.1 Samen werken aan een leefbare buurt

Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten is de inzet van het welzijnswerk in brede zin. Hier komt de participatie van de sociaal actieve burger aan de orde: wat kan je bijdragen aan de wereld om je heen? Dit prestatieveld raakt aan veel onderwerpen zoals wonen, zorg en gezondheidszorg, diversiteitsbeleid, beheer en inrichting van de openbare ruimte en veiligheid. Er zijn dan ook veel partners betrokken bij dit onderwerp.

Doel:

Het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid door de actieve bemoeienis van inwoners met de eigen woonomgeving te vergroten, de onderlinge betrokkenheid te versterken en de ontmoetingsmogelijkheden te verbeteren.

Voor het slagen van deze doelstelling zijn actieve inwoners en actieve samenwerkingspartners nodig. De gemeente wil dit stimuleren, activiteiten aanjagen en faciliteren. De betrokkenheid zal zich meestal richten op de eigen buurt, dorp of wijk. De aanpak in de ISV-wijken is een uitstekend voorbeeld hoe sociale samenhang en leefbaarheid bevorderd worden op wijkniveau. In de ISV-wijken zijn buurtteams gevormd en werken actieve inwoners en organisaties samen aan verbeterpunten in de wijk. In het collegeprogramma is vastgelegd om in meerdere wijken op een vergelijkbare manier te gaan werken. In 2008 start het wijkgericht werken in de wijken Kerk en Zanen en Lage Zijde. Deze wijkaanpak is gericht op het verbeteren van de sociale samenhang.

De vraag aan bewoners om actief te zijn in eigen wijk of dorp en om initiatieven te ontwikkelen vraagt om ondersteuning. 'Hoe pak je iets aan, bij wie moet je zijn en wat is haalbaar?' zijn geen vragen waarop iedereen de antwoorden paraat heeft. Ook de buurtteams mogen hierin de steun van de gemeente en partners ervaren. Met de inzet van professionals vanuit de Wmo-uitvoeringsorganisatie, bijvoorbeeld opbouwwerkers, wordt deze steun gegeven. Maar ook het project buurtbemiddeling waarin bewoners heel direct bijdragen aan het oplossen van conflicten op kleine schaal is een goede manier om de sociale samenhang te versterken. De zorg van veel inwoners voor het groen in de eigen woonomgeving fleurt de buurten op en zorgt voor onderlinge samenwerking. In twee ISV-wijken zal een pilot burenhulpcentrale starten. Deze 'buren-voor-buren' aanpak versterkt de onderlinge relaties in de buurt en biedt praktische ondersteuning.

Niet alle wijken beschikken over goede welzijnsaccommodaties om verenigingen onder dak te brengen en activiteiten aan te bieden. Andere wijken beschikken daarentegen over veel voorzieningen. Het onderhoud van de accommodaties is niet altijd optimaal. Goede

accommodaties in alle wijken van de stad is een voorwaarde voor een breed aanbod aan activiteiten die voor veel mensen toegankelijk zijn. Dit geldt ook voor sportaccommodaties voor binnen- en buitensporten. De sportvereniging biedt een uitstekende mogelijkheid om mensen te ontmoeten en verbindt mensen. De gemeente streeft naar een sportaanbod dat voor iedereen toegankelijk is. Maar niet voor iedereen is sporten vanzelfsprekend. Voor bepaalde groepen worden specifieke activiteiten opgezet om de stap naar sport en bewegen te maken.

Elke wijk, buurt of dorp telt helaas ook mensen die geen contacten hebben in de eigen omgeving. Zij dreigen in isolement te raken of te blijven. Soms omdat ze nog maar kort in de wijk wonen, omdat ze geen geld of energie hebben om mee te doen aan activiteiten, of omdat ze door een beperking aan huis gebonden zijn. Het opzoeken en activeren van deze mensen is een taak waarvoor de gemeente zich verantwoordelijk voelt.

Om het doel van prestatieveld 1 dichterbij te brengen worden de volgende inspanningen gedaan:

Inspanningen prestatieveld 1: bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid

1. **Combi-aanpak in ISV-wijken** voorzetten: de gecombineerde aanpak met partners in de wijken op sociaal en fysiek terrein en op het gebied van veiligheid
2. **Multifunctionele welzijnsaccommodaties** realiseren voor een scala aan activiteiten in buurten, wijken en dorpen door allerlei organisaties.
3. **Sporten faciliteren** door te voorzien in een goed aanbod van buiten- en binnensportaccommodaties en activiteiten voor doelgroepen zodat alle Alphenaren sporten en/of bewegen.
4. **Bewonersparticipatie en bewonersinitiatieven** stimuleren.
5. Oudere **eenzame mensen (75+)** signaleren en activeren tot participatie

Indicatoren

- Perceptie van de sociale samenhang in de buurt.
Bron: stadsmonitor.
- Gevoel medeverantwoordelijkheid voor leefbaarheid van de eigen buurt.
Bron: stadsmonitor.
- Percentage betrokken inwoners bij activiteiten in de eigen woonomgeving.
Bron: stadsmonitor.

3.2 Problemen bij jongeren voorkómen

Preventief jeugdbeleid richt zich op jeugdigen¹¹ met opgroeiproblemen en ouders met opvoedproblemen. Het is onderdeel van een integrale aanpak voor de jeugd. In het programma Jeugd wordt deze integrale aanpak uitgewerkt. Deze aanpak kent 4

¹¹ Onder jeugd verstaan we alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar.

deelprogramma's . Het preventief jeugdbeleid maakt onderdeel uit van het deelprogramma Jeugd en Zorg.

Doel

- c. *Het scheppen van voorwaarden waaronder ouders de eigen verantwoordelijkheid om hun kinderen op te voeden en te verzorgen optimaal kunnen invullen.*
- d. *Realiseren van een sluitend stelsel van zorg en opvang voor jeugd en gezin.*

Voor het realiseren van de doelstelling zijn vier speerpunten geformuleerd die uitgewerkt worden in het programma jeugd 2007-2011.

Inspanningen prestatieveld 2: preventief jeugdbeleid

1. Het versterken van de **ketenaanpak jeugd** in de regio Zuid-Holland Noord door het invoeren van de verwijzindex, het elektronisch kinddossier en het opzetten van een centraal meld- en registratiepunt voor vroegsignalering en zorgcoördinatie.
2. Het realiseren van vier **Centra voor Jeugd en Gezin (CJG)** waarin de functies op het gebied van opvoeden en opgroeien gebundeld en in een samenhangend pakket van dienstverlening aangeboden worden.
3. Het bestaande aanbod aan **opvoedingsondersteuning** optimaliseren en plaatsen in de ketenaanpak.
4. Het **uitbreiden van het schoolmaatschappelijk werk** in de school waardoor zorgleerlingen direct en adequaat geholpen, en interne begeleiders en leerkrachten ondersteund worden.

Indicatoren

- Schoolverzuim.
Bron: jaarverslag leerplicht.
- Risicogedrag van jongeren.
Bron: GGD vragenlijst.
- Beleving van jeugdoverlast.
Bron: stadspeiling of politiecijfers.

3.3 Het Wmo-loket helpt (verder)

In het Wmo-beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar' is bepaald dat de gemeente een Wmo-loket inricht waarbij advies en informatie gegeven wordt over alle individuele Wmo- en AWBZ-voorzieningen en over aanvullende inkomensondersteuning. Dit loket is in januari 2007 gerealiseerd. De ambitie is dat het loket een zo compleet mogelijke toegang vormt voor voorzieningen in de keten wonen-welzijn-zorg en inkomensondersteuning. Het loket is laagdrempelig kent een fysieke, digitale en telefonische verschijningsvorm. Huisbezoek is een onmisbare aanvulling op het Wmo-loket. Ook aanvragen voor AWBZ-voorzieningen worden in het Wmo-loket ingenomen en worden voor een indicatie doorgestuurd naar het Centrum indicatiestelling Zorg (CIZ).

Doel

Het versterken van de zelfredzaamheid van Alphenaren door

- c. instandhouden van een centraal Wmo-loket dat laagdrempelig en goed bereikbaar is en een breed en geïntegreerd dienstenaanbod levert op het gebied van (aangepast) wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning en*
- d. het invoeren van cliëntondersteuning bij het maken van een keuze of het oplossen van problemen.*

De komende jaren zal geïnvesteerd worden in het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening. Dit gebeurt op verschillende manieren. Om goede informatie te kunnen bieden, moeten de medewerkers in het Wmo-loket beschikken over een goede sociale kaart. De GGD is enkele jaren geleden landelijk begonnen met de ontwikkeling van een landelijke database digitale sociale kaart Zorg, Welzijn en Wonen in samenwerking met de VNG en de vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). Voor Alphen aan den Rijn en onze regio is deze digitale sociale kaart te vinden via de website www.zorgwelrijnland.nl De GGD is in overleg met het Wmo-loket de regionale en lokale informatie van deze sociale kaart aan het uitbreiden. Vanzelfsprekend is de digitale sociale kaart voor iedereen rechtstreeks toegankelijk.

Een productencatalogus geeft inzicht in de producten die de gemeente aanbiedt. Alphen aan den Rijn beschikt over een Gemeentelijke Producten- en Dienstencatalogus (GPDC) die via de website te benaderen is. Deze productencatalogus wordt uitgebreid met de Wmo-producten.

Het Wmo-loket is de toegangspoort tot informatie en ondersteuning. Het Wmo-loket doet niet alles zelf, maar kan doorverwijzen naar andere organisaties. Bij een doorverwijzing is het prettig als mensen direct verder geholpen worden. Dit kan gerealiseerd worden door met diverse organisaties op één plek spreekuur te houden, bijvoorbeeld in een Wmo-winkel. Een andere manier om de dienstverlening te verbeteren is door meer naar de mensen toe te gaan. Medewerkers van het Wmo-loket komen op verzoek bij mensen thuis. Daarnaast wordt een pilot gestart met spreekuur van het Wmo-loket in Aarlanderveen. Ook in de Woonservicezone Nieuwe Sloot zal zo mogelijk een Wmo-loket gerealiseerd worden.

Cliëntondersteuning houdt in het ondersteunen van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning is een vorm van (kortdurende) hulpverlening en een middel om de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen, het versterkt de regie over het eigen leven. Cliëntondersteuning wordt vooral geboden door de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Midden-Holland en door Stichting MEE.

Inspanningen prestatieveld 3: advies, informatie en cliëntondersteuning

1. **Doorontwikkelen van het Wmo-loket tot een Wmo-winkel** op een centrale plek in het stadhuis zodat de advies- en informatiefunctie verstevigd worden en ook mensen

met een vage hulpvraag goed opgevangen worden.

2. Het uitbouwen van de (digitale) **sociale kaart en productencatalogus** zodat op één plaats actuele informatie over adressen en mogelijkheden op het terrein van (aangepast) wonen, welzijn en zorg te vinden is.
3. **Loket op locatie**: het realiseren van een tweewekelijks spreekuur van het Wmo-loket in Aarlanderveen en Zwammerdam
4. Het **invoeren van cliëntondersteuners** bij mensen met complexe- en/of meervoudige aanvragen binnen een cliëntsysteem/ gezin
5. **Het voortzetten van de subsidie voor het algemeen maatschappelijk werk**

Indicatoren:

- Aantal inwoners dat gebruik maakt van het Wmo-loket
Bron: interne registratie.
- Klanttevredenheid gemeentelijke balies
Bron: NIPO onderzoek

3.4 Mantelzorgers en vrijwilligers: speerpunt in het beleid

De ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers staat in Alphen aan den Rijn hoog in het vaandel. In het collegeprogramma wordt expliciet gewezen op het belang van mantelzorg en vrijwilligerswerk. Het college is van mening dat er meer aandacht moet zijn voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk en mantelzorg. Hij wil dit doen door cursussen, compensatiemogelijkheden, administratieve ondersteuning, respijtzorg (dit is vervangende mantelzorg) en het werven van vrijwilligers. In het collegeprogramma is jaarlijks € 120.000 extra vrijgemaakt voor deze ondersteuningstaken.

Ook de raad rekent de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers tot speerpunt van gemeentelijk beleid. De gemeenteraad heeft een bestuursopdracht bij het college neergelegd met de volgende doelstelling:

- Betere bekendheid met vrijwilligerswerk en diversiteit ervan
- Betere bekendheid van de vacaturebank
- Verhogen van de tevredenheid van vrijwilligers, verbeteren van de ondersteuning, bevorderen werksfeer en aanbieden van scholing, vergroten van inzicht in hoe de vrijwilligersorganisaties de tevredenheid van hun vrijwilliger bevorderen¹².

In het Wmo-beleidskader is de visie op mantelzorgers en vrijwilligers vastgesteld:

'Mantelzorgers en vrijwilligers leveren een waardevolle bijdrage aan de samenleving. De inzet van mantelzorgers en vrijwilligers is ook met de komst van de Wmo niet afdwingbaar. Hun inzet moet als extra ondersteuning worden gezien. Professionele ondersteuning is de basis voor dienstverlening aan geïndiceerde hulpvragers'.

¹² Bestuursopdrachten uitwerking van de speerpunten gemeenteraad 2007 (2007/9061).

Onder mantelzorg wordt verstaan: de zorg aan een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. De mantelzorger is geen beroepsmatige zorgverlener, maar geeft de zorg omdat hij een persoonlijke band heeft met de zorgvrager¹³.

Vrijwilligerswerk wordt algemeen omschreven als: werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of (de kwaliteit) van de samenleving.

Binnen de uitvoering van de Wmo willen we een breed perspectief van vrijwillige inzet in beeld houden: alle vormen van vrijwilligerswerk leveren een waardevolle bijdrage aan sociale samenhang, leefbaarheid en de ondersteuning van kwetsbare groepen. Vrijwilligerswerk is tevens een fraaie manier om te participeren.

Vrijwilligers kunnen vergelijkbare ondersteuning bieden als mantelzorgers. Het cruciale verschil tussen beide groepen is, dat je als vrijwilliger vooraf geen persoonlijke relatie onderhoudt met de ontvanger van de zorg en kiest voor het bieden van hulp en zorg. Als mantelzorger overkomt het je: iemand in je directe omgeving wordt hulpbehoevend en raakt op je aangewezen.

Binnen de uitvoering van de Wmo streven we naar een optimale ondersteuning van vrijwilligersorganisaties in alle sectoren. Alle vormen van vrijwilligerswerk leveren een waardevolle bijdrage aan sociale samenhang, leefbaarheid in de wijken en de ondersteuning van kwetsbare groepen, maar ook aan activering van doelgroepen.

Omdat Alphen aan den Rijn veel waarde hecht aan het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers wordt gelijktijdig met het Wmo-beleidsplan een afzonderlijke uitvoeringsnotitie Vrijwilligerswerk en Mantelzorg uitgebracht.

Doel

- c. het behouden, waarderen en ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers zodat zij hun waardevolle inzet in de samenleving kunnen (blijven) geven en*
- d. het stimuleren van mantelzorg en vrijwilligerswerk.*

Inspanningen Prestatieveld 4: ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers

1. De **waardering** van mantelzorgers en vrijwilligers benadrukken.
2. Verbeteren van de **ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers**
3. Voortzetten en uitbreiden van de bestaande activiteiten voor de **ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties**

Indicatoren

- Aantal vrijwilligers
Bron: stadspeiling of GGD onderzoek

¹³ www.mezzo.nl

- Aantal mantelzorgers
Bron: stadspeiling of GGD onderzoek
- Aantal overbelaste mantelzorgers
Bron: stadspeiling of GGD onderzoek

3.5 Comfortabel wonen en leven voor iedereen

Mensen met een beperking zijn te weinig in staat gebruik te maken van gewone voorzieningen voor iedereen als daar niet van meet af aan rekening mee gehouden wordt. De verwachting is dat met een goed en geïntegreerd aanbod van wonen, welzijn en zorg, het beroep op individuele voorzieningen zal verminderen.

Doel

Het ondersteunen van inwoners bij hun wens om zolang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in een vertrouwde omgeving waarin het mogelijk is om medemensen te ontmoeten.

In juni 2007 hebben de samenwerkingspartners op het gebied van wonen, welzijn en zorg onder aanvoering van de gemeente een convenant getekend¹⁴. Gezamenlijk willen deze organisaties een goed leefklimaat bieden aan alle (toekomstige) burgers van de gemeente. Iedereen, ongeacht leeftijd of gezondheidskenmerken, moet comfortabel kunnen wonen en leven. In het uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg wordt opgenomen welke acties daarvoor worden ingezet. Dit uitvoeringsprogramma speelt een cruciale rol in het realiseren van de doelstelling van prestatieveld 5. Binnen dit prestatieveld is tevens nadrukkelijk aandacht voor de deelname van mensen van allochtone afkomst. De zorg bestaat dat zij minder snel of minder makkelijk gebruik maken van voorzieningen. Onderzocht wordt of dit zo is en wat dan nodig is om het gebruik te vergroten.

Misschien wel de beste manier om te participeren in de samenleving is het verrichten van betaald werk. Helaas is het om diverse redenen niet voor iedereen eenvoudig een baan te hebben en te behouden. In die situaties kan sociale activering een goed middel zijn. Binnen de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) zoekt de gemeente continu naar goede manieren om sociale activering vorm te geven. In 2007 is hiervoor het Maatschappelijk ActiveringsCentrum (MAC) Doen-ja! geopend.

Inspanningen prestatieveld 5: bevorderen deelname maatschappelijk verkeer en zelfstandig functioneren

1. Het uitvoeren van een **uitvoeringsprogramma wonen, welzijn en zorg** met samenwerkingspartners op deze terreinen zodat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen.
2. Het vergroten van de **toegankelijkheid van algemene voorzieningen** voor mensen met een beperking.
3. Implementeren van het **Maatschappelijk activeringscentrum Doen-ja!** waarin de

¹⁴ Lokale visie wonen, welzijn en zorg gemeente Alphen aan den Rijn, inclusief convenant 2006/5673

sociale activering van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt gerealiseerd wordt.

4. Voorzetten van het **toegankelijk maken van gebouwen** voor mensen met een lichamelijke beperking.
5. Het verbeteren van de **toegankelijkheid van Wmo-voorzieningen voor inwoners van allochtone afkomst**

Effectindicator

- Aantal zelfstandig wonende 75-jarigen en het aantal 75-jarigen in een verzorgings- of verpleeghuis
bron: GBA
- Aantal zelfstandig wonende 90-jarigen en het aantal 90-jarigen in een verzorgings- of verpleeghuis
bron: GBA

3.6 Een individuele voorziening is maatwerk

In de voorbereiding op de Wmo is veel tijd en aandacht uitgegaan naar de hulp bij het huishouden. In Alphen aan den Rijn ontvangen zo'n 1300 huishoudens hulp bij het huishouden. Voor de meerderheid gaat het hierbij om huishoudens van mensen boven de 65 jaar. Dankzij deze hulp zijn zij in staat zelfstandig te blijven wonen. Om te zorgen dat inwoners die recht hebben op hulp bij het huishouden deze hulp ook krijgen, en dat de hulp voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen is in 2006 veel werk verzet. Hierbij is intensief samengewerkt met de belangenorganisaties voor ouderen en gehandicapten, het Alphens Platform Gehandicaptenbeleid (APG) en het Overleg Samenwerkende Ouderenbonden (OSO) en met de gemeenten in de Rijnstreek. Gezamenlijk is een Verordening opgesteld¹⁵ waarin het compensatiebeginsel uit de Wmo is uitgewerkt. In het Wmo-beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar' was al bepaald dat de gemeente in een verordening vastlegt op welke voorzieningen inwoners een beroep kunnen doen om de beperkingen te compenseren die een inwoner ondervindt in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Deze voorzieningen stellen de inwoner in staat om:

- a. een huishouden te voeren
- b. zich te verplaatsen in en om de woning
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

De voorziening houdt rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager. Om de behoefte aan voorzieningen vast te stellen wordt aangesloten bij het begrippenkader van de ICF¹⁶.

¹⁵ 2006/13890, vastgesteld in de raad van 21 september 2006

¹⁶ ICF: International Classification of Functioning, Disability and Health. Deze ICF is opgesteld door de Wereld Gezondheidsorganisatie, onderdeel van de Verenigde Naties. Bij de amendering van het wetsvoorstel maatschappelijk ondersteuning in de Tweede Kamer is over de ICF aangegeven: 'Voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk biedt de ICF een uniform begrippenkader dat als grondslag kan dienen om de behoefte aan voorzieningen in individuele gevallen vast te stellen.'

Voor het onderdeel woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen is in de Verordening nauw aangesloten bij het beleid dat gold onder de Wvg. Het Besluit¹⁷ regelt de hoogte van de eigen bijdragen die gebruikers moeten betalen en de hoogte van het persoonsgebonden budget. De aanbesteding van de hulp bij het huishouden is samen met de Rijnstreekgemeenten gedaan¹⁸. Voor de hulp bij het huishouden is voor twee jaar een contract gesloten met vier aanbieders: Stichting Thuiszorg Groot Rijnland¹⁹, Stichting Thuiszorg IZO, Thuiszorg Take Good Care en Thuiszorg H+B. Het contract kan twee maal met een jaar verlengd worden.

Voor het leveren van woon- en vervoersvoorzieningen en rolstoelen was onder de Wvg al een contract gesloten met Revacore (voorheen Beenhakker). Dit contract loopt tot 1 april 2008 en kan nog één maal met een jaar verlengd worden.

Doel

Het ondersteunen van inwoners bij hun wens om zolang mogelijk zelfstandig te blijven wonen in een vertrouwde omgeving waarin het mogelijk is om medemensen te ontmoeten door het verstrekken van individuele voorzieningen in natura of als pgb op het gebied van hulp bij het huishouden, wonen, vervoer en rolstoelen.

Het uitvoeren van de verordening en het besluit is vanzelfsprekend cruciaal voor het dichterbij brengen van het doel. De verordening zal in 2008 geëvalueerd worden. Zonodig wordt op basis van de evaluatie de verordening en het besluit aangepast. Het gebruik van de individuele voorzieningen en de uitvoering van de contracten door de aanbieders zal nauwlettend gevolgd worden.

Om de ondersteuning van inwoners te verbeteren, is in 2007 gestart met de voorbereiding van een fusie tussen Stichting Welzijn en Stichting Zorgwijzer. Door het samengaan van deze twee organisaties die een groot deel van het aanbod verzorgen wordt versterking aangebracht ten opzichte van de huidige situatie. Er wordt een aansluitend aanbod gerealiseerd van collectieve en individuele voorzieningen. Aan de inwoner kan hierdoor beter maatwerk geleverd worden en versnippering wordt voorkomen. In de toekomst kunnen nog nieuwe taken worden toegevoegd, waardoor de basis van de organisatie verder versterkt wordt. De nieuwe uitvoeringsorganisatie ontstaat een stevige lokale uitvoeringsorganisatie die de Wmo-taken op een professionele wijze kan uitvoeren. De organisatie is hoofduitvoerder op de prestatievelden 1 tot en met 6. De fusie zal juli 2008 een feit zijn.

Inspanningen prestatieveld 6: verlenen individuele voorzieningen

1. De Verordening en het Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke

¹⁷ 2006/16870, vastgesteld in de raad van 21 december 2006

¹⁸ Aanbestedingsprocedure en bestek vastgesteld in het college op 31 juli 2006 (2006/10113).

Gunningovereenkomsten vastgesteld in het college op 5 december 2006 (2006/17830)

¹⁹ Sinds 1 januari 2008 is Stichting Thuiszorg Groot Rijnland gefuseerd met Woonzorgcentra LAS en Zorgkompas. De nieuwe organisatie gaat verder onder de naam ActiVite.

ondersteuning uitvoeren zodat mensen met een beperking kunnen deelnemen in de samenleving worden

2. Het **monitoren van de verstrekking** van individuele Wmo-voorzieningen met de bijbehorende kosten.
3. De **Verordening en het Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning evalueren** om zicht te krijgen op eventuele knelpunten en om de Verordening en het Besluit waar nodig aan te passen
4. Zorgdragen voor een sterke en solide uitvoering van de Wmo door fusie tussen Stichting Zorgwijzer en Stichting welzijn tot een **Wmo-uitvoeringsorganisatie**.

Indicatoren

- Cliënttevredenheidonderzoek.
Bron: Wmo-benchmark.
- Gebruik individuele Wmo-voorzieningen.
Bron: Zorgwijzer.

3.7 Niemand aan de zijlijn

De prestatievelden 7, 8 en 9 vertonen een sterke samenhang en overlap. Om deze reden worden zij in het beleidsplan samengevoegd.

De beleidsvoorbereiding en -uitvoering voor deze prestatievelden gebeurt met centrumgemeente Leiden. De centrumgemeente biedt gespecialiseerde opvang en zorg, de regiogemeenten richten zich als eerste op de preventieve kant.

Maatschappelijke opvang omvat het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die door een of meer problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Het gaat hierbij om dak- en thuislozen en slachtoffers, daders en getuigen van huiselijk geweld.

Doel prestatieveld 7: maatschappelijke opvang

Voorkomen dat kwetsbare groepen en risicogroepen zich niet (meer) kunnen handhaven in de samenleving.

De centrumgemeente biedt gespecialiseerde opvang en zorg. Leiden ontvangt hiervoor van het rijk een brede doeluitkering (BDU). Zuid-Holland Noord is onder leiding van Leiden gestart met de opstelling van een Regionaal Kompas voor een fundamentele aanpak van dakloosheid en samenhangende problemen. Doel is om alle 500 (potentiële) daklozen in beeld te hebben, een traject aan te bieden en ze zo onderdak te krijgen. Om deze ambitie te kunnen realiseren moeten voldoende voorzieningen aanwezig zijn.

Voor de opvang van slachtoffers en daders van huiselijk geweld is een regionale aanpak huiselijk geweld vastgesteld op het niveau van Hollands-Midden, overeenkomstig de GGD- en politieregio. In Leiden is vrouwenopvang Rosa Manus en een advies- en steunpunt voor

het bestrijden van huiselijk geweld. Alphen aan den Rijn geeft aandacht aan de landelijke publiekscampagne en het centrale telefoonnummer. Daarnaast wordt er ingezet op preventie via lokale zorgstructuren en bijvoorbeeld door het verlenen van subsidie aan het algemeen maatschappelijk werk. Bestrijding huiselijk geweld is tevens opgenomen in het programma Veiligheid van de gemeente.

Inspanningen prestatieveld 7: maatschappelijke opvang

1. Het **continueren** en waar nodig versterken van het huidige **pakket aan preventieve voorzieningen**
2. Het behouden en eventueel uitbreiden van **opvangvoorzieningen**
3. Een **Regionaal Kompas** opstellen en uitvoeren met de gemeenten in Zuid-Holland Noord, zodat de belangen van de kwetsbare groepen in Alphen aan den Rijn goed behartigd worden.

Prestatieveld 8 richt zich op de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Dit is:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen
- functioneren als meldpunt voor signalen en crisis
- en zorgen voor afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ.

De rol van de gemeente richt zich op het regisseren van afspraken tussen partners over de uitvoering van de OGGZ. Alphen aan den Rijn kiest voor een bescheiden rol die zich richt op het signaleren van problemen en afstemmen van activiteiten. De uitvoering ligt bij partners. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) is sinds 1 januari 2007 overgeheveld van de Wet collectieve preventie gezondheidszorg (Wcpv) naar de Wmo. Reden van deze overheveling is het versterken van de samenhang tussen OGGZ, de maatschappelijke opvang en de verslavingszorg: er is een grote mate van overlap in de doelgroep. De OGGZ-middelen die binnen de AWBZ zaten zijn met de invoering van de Wmo toegevoegd aan de doeluitkering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid die Leiden ontvangt.

Doel prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg

Het regisseren van de uitvoering van openbare geestelijke gezondheidszorg.

Inspanning prestatieveld 8: bevorderen openbare geestelijke gezondheidszorg

1. Het **continueren** van het huidige pakket aan **OGGZ-voorzieningen**

Bij prestatieveld 9, bevorderen verslavingsbeleid, gaat het om de maatschappelijke zorg voor verslaafden en preventie van verslavingsproblemen, met inbegrip van activiteiten ter bestrijding van overlast door verslaving. Bij verslaving gaat het vooral om alcohol- en

drugsverslaving, maar ook 'nieuwe' vormen van verslaving, zoals bijvoorbeeld internet- en gokverslaving, maar ook medicijn- en rookverslaving hebben de aandacht.

Doel prestatieveld 9: bevorderen verslavingsbeleid

Voorkomen van verslaving door voorlichting aan alle inwoners en intermediairs, en specifiek aan jongeren.

Deze preventiedoelstelling geldt voor Alphen aan den Rijn. De centrumgemeente biedt voldoende gespecialiseerde opvang en zorg, ook voor Alphenaren. De preventiedoelstelling is uitgewerkt in de nota Volksgezondheid van de gemeente.

Inspanningen prestatieveld 9: bevorderen verslavingsbeleid

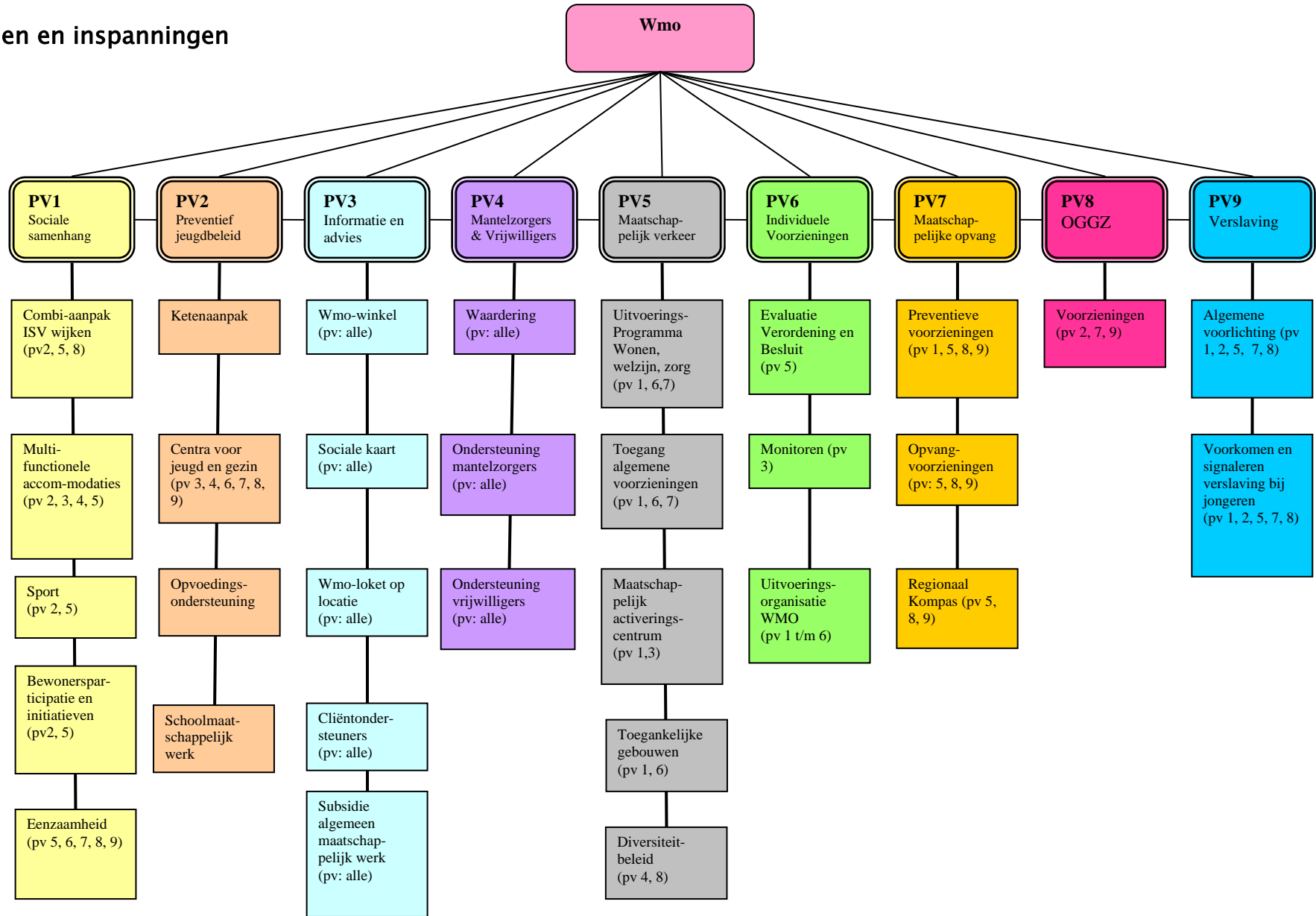
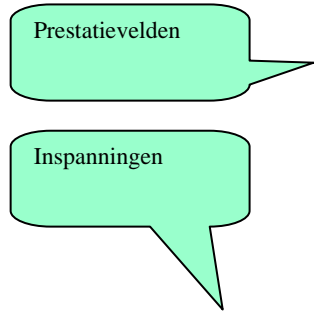
1. **Algemene voorlichting** geven aan alle inwoners over de **gevaren van verslaving**.
2. Het besteden van **specifieke aandacht** aan het voorkomen en vroegtijdig **signaleren van verslaving bij jongeren tot 23 jaar**

Indicatoren

Er is één set indicatoren opgenomen voor de prestatievelden 7, 8 en 9.

- Aantal huisuitzettingen.
Bron: WonenCentraal.
- Aantal meldingen met reden en problematiek van het Meldpunt overlast en zorg.
Bron: GGD.
- Aantal geregistreerde verslaafden.
Bron: Parnassia.
- Beleving van overlast.
Bron: stadsmonitor.

Schema prestatievelden en inspanningen

4. Kwaliteitszorg

De gemeente is verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning. Dit betekent dat de gemeente ook verantwoordelijk is voor de kwaliteit van deze ondersteuning. Het realiseren en borgen van voldoende kwaliteit gebeurt op verschillende manieren. De belangrijkste worden in dit hoofdstuk genoemd.

Excellente dienstverlening

'Excellente dienstverlening, aangeboden volgens de logica van de klant'. Dat is het motto van de gemeente Alphen aan den Rijn om de dienstverlening te optimaliseren. Daarbij gaat het zowel om de toegang tot de dienstverlening –digitaal of fysiek: aan het loket– als om de kwaliteit van de verleende diensten. Kwaliteit in de termen van snelheid, correctheid en bijvoorbeeld rechtmatigheid. De dienstverlening van verschillende afdelingen is samengebracht in het Service Centrum Alphen. Hieronder valt ook het Wmo-loket. Het Wmo-loket verzorgt de dienstverlening op het gebied van (aangepast) wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning. De gemeente neemt deel aan de landelijke benchmark dienstverlening. De resultaten van de benchmark geven aan of de dienstverlening voldoet aan de gestelde norm en op welke onderdelen verbetering mogelijk is. De score in 2007 was 7,8. Dit is boven de gestelde streefwaarde van 7,5.

Met ingang van 1 november 2007 is het Wmo-loket in de ochtend vrij te bezoeken en 's middags op afspraak. Hierdoor kunnen de wachttijden afnemen. De telefonische bereikbaarheid wordt verbeterd door het call-center door te ontwikkelen tot een Klant Contact Centrum waarin het merendeel van de vragen direct afgehandeld kan worden. Met de uitbreiding van de gemeentelijke productencatalogus met Wmo-producten kunnen bovendien meer vragen digitaal afgehandeld worden.

Productsubsidieëring

De gemeente maakt een kwaliteitsslag in het subsidiebeleid door te gaan werken met productsubsidieëring. Dit instrument geeft de gemeente meer mogelijkheden om te sturen op het realiseren van bestuurlijke doelen en het maken van prestatieafspraken. Dit instrument wordt ingezet bij organisaties die meer dan € 250.000 subsidie per jaar ontvangen. In totaal betreft dit twaalf instellingen. Het jaar 2008 is een voorbereidingsjaar voor de gemeente en de betrokken organisaties. In 2009 stellen de organisaties een subsidieaanvraag op conform de nieuwe systematiek. Met ingang van 2010 ontvangen de organisaties productsubsidie. In 2008 wordt als eerste gestart met de invoering van productsubsidieëring bij de nieuwe Wmo-uitvoeringsorganisatie. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het landelijke WILL systeem: Welzijn Informatievoorziening Lokaal en Landelijk. Deze methodiek maakt het welzijnswerk beter definieerbaar en meetbaar.

Contracten

De gemeente koopt diensten en producten in om de Wmo te kunnen uitvoeren. De grootste contracten zijn die voor vervoersvoorzieningen, voor rolstoelen en voor hulp bij het huishouden. Voor de inkoop worden de Europese aanbestedingsregels gevolgd. De gemeente heeft een eigen inkoopbeleid. Een inkoopcommissie houdt bij of aanbestedingen

conform het inkoopbeleid gedaan worden. Het inkoopbeleid stelt tevens voorwaarden aan de contracten die afgesloten worden.

Convenanten

Voor de uitvoering van het Wmo-beleid maakt de gemeente ook afspraken met samenwerkingspartners die hiervoor geen subsidie ontvangen en waarmee de gemeente evenmin een inkooprelatie heeft. Denk hierbij aan organisaties als de politie, zorgaanbieders, WonenCentraal en dergelijke. Deze afspraken worden zoveel mogelijk vastgelegd in convenanten om te voorkomen dat de afspraken een vrijblijvend karakter krijgen.

Cliëntenraden bij Wmo-uitvoerders

De Wmo bepaalt dat de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (WMCZ) van toepassing is op alle uitvoerders van de Wmo. Dat geldt dus niet alleen voor de aanbieders van de hulp bij het huishouden maar bijvoorbeeld ook voor welzijnsinstellingen. De gemeente neemt deze verplichting op in de subsidievoorwaarden en de contracten en ziet erop toe dat Wmo-uitvoerders zich hieraan houden.

Klachtenregeling en bezwaar

Uitvoerders van de Wmo vallen onder de Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector (WKCZ). Deze wet schrijft voor dat een organisatie een klachtenreglement heeft en een klachtencommissie met een onafhankelijke voorzitter. In het bestek voor de aanbesteding van de hulp bij het huishouden is deze eis opgenomen en getoetst. Bij subsidieverlening wordt deze eis opgenomen in de subsidievoorwaarden en eveneens getoetst.

De gemeente beschikt zelf ook over een klachtenregeling. Een gemeentelijke ombudscommissie behandelt klachten van burgers over gedragingen en/of bejegeningen door ambtenaren en bestuurders.

Tegen een beslissing van de gemeente waarmee iemand het niet eens is kan een bezwaarschrift ingediend worden. De Commissie voor bezwaarschriften geeft de gemeente een advies over dit bezwaar. Daarna beslist de gemeente over het bezwaarschrift.

Cliënttevredenheidonderzoek

De gemeente onderzoekt jaarlijks of cliënten tevreden zijn over de verstrekte voorzieningen. De resultaten worden opgenomen in het Wmo-jaarverslag. De gemeente zal ook eisen dat uitvoerders dit onderzoeken.

5. Participatie en communicatie

Participatie is niet alleen het centrale doel van het Wmo-beleid, participatie staat ook centraal in de beleidsvorming van de Wmo. Participatie is om vier redenen van belang:

- het verbetert de kwaliteit van het beleid
- het beleid wordt beter afgestemd op de behoeften van gebruikers
- het vergroot het draagvlak voor beleid en
- het verbetert de relatie tussen inwoners en bestuur.

Het belang dat de gemeente hecht aan participatie bij de Wmo is dan ook nadrukkelijk verwoord in het Wmo-beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar':

Wij faciliteren, stimuleren en ondersteunen belanghebbenden (dit zijn hulpvragers, cliënten, afnemers van producten en diensten, mantelzorgers) en belangenorganisaties om te participeren in de beleidsvorming, besluitvorming, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie van het Wmo beleid.

De gemeente kiest voor verschillende vormen van participatie. Op deze manier is de kans groot dat veel verschillende mensen en organisatie betrokken zijn.

Naast participatie is goede communicatie over de uitvoering van de Wet van belang. Hoe pakt Alphen het aan, wat mogen de inwoners verwachten, waar kunnen zij terecht en welke voorzieningen zijn er?

Met de inzet van deze participatie- en communicatiemiddelen worden veel organisaties en inwoners bereikt, maar nog niet alle inwoners die belang hebben bij de Wmo. Er is vooral zorg over het bereiken van allochtonen, mensen met een verstandelijke beperking –ook ouders van kinderen met een verstandelijke beperking– en cliënten uit de maatschappelijke opvang, de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg. Om allochtonen beter te bereiken is de Wmo besproken in het platform diversiteit. Het vergroten en het verbeteren van het bereik van allochtone groepen is expliciet de doelstelling bij inspanning 5.5²⁰ van dit beleidsplan.

Eind 2006 is de voorbereiding gestart voor een structurele Wmo-adviesraad voor Alphen aan den Rijn. Als deze raad begin 2008 een feit is, blijft de gemeente ook andere participatie- en communicatiemiddelen gebruiken. In de uitvoeringsfase van het Wmo-beleidsplan zal de communicatie meer gericht zijn op onderdelen van de Wmo, zoals het Wmo-loket, ondersteuning van mantelzorgers en dergelijke. In die zin zal het minder dan tot nu toe herkenbaar zal als communicatie over de Wmo. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn binnen de Wmo zal de algemene communicatie en participatie geïntensiveerd worden.

5.1 Participatie en communicatiemiddelen

In 2005, het oriëntatiejaar voor de Wmo, is de gemeente gestart met de participatie en communicatie. Bij de vaststelling van het Wmo-beleidskader 'Sterk voor kwetsbaar' is tevens

²⁰ Zie het Wmo-uitvoeringsplan 2008.

een participatie- en communicatieplan opgesteld²¹. Naast vele éénmalige activiteiten zoals bijeenkomsten, expertmeetings en dergelijke worden de volgende participatie- en communicatiemiddelen ingezet.

Wmo-krant

De Wmo-krant wordt gratis verspreid onder vaste abonnees. Abonnee zijn in elk geval alle samenwerkingspartners en inwoners die gebruik maken van een individuele voorziening en hebben laten weten dat zij de Wmo-krant willen ontvangen. Maar iedereen kan zich aanmelden voor een abonnement. De Wmo-krant is in 2006 elke 2 maanden verschenen en verschijnt in 2007 en 2008 elk kwartaal. De Wmo-krant wordt in 2009 in principe afgebouwd, tenzij er Wmo-breed belangrijke nieuwe ontwikkelingen zijn. Er is een papieren en een digitale versie van de Wmo-krant. De oplage bedraagt circa 1300.

In november 2007 is een speciale uitgave van de Wmo-krant huis-aan-huis verspreid. Deze uitgave is de publieksversie van het Wmo-beleidsplan.

Week in Beeld

In Week in Beeld, de vaste gemeentepagina's in het Witte Weekblad, wordt herhaaldelijk geschreven over (onderdelen van) de Wmo.

Alphen stad FM kabelkrant en radiospotjes.

Sinds 1 september 2007 zijn op de kabelkrant van Alphen stad FM berichten te vinden over de Wmo en worden radiospotjes uitgezonden via Alphen stad FM. De radiospotjes maken duidelijk waarvoor je allemaal bij het Wmo-loket terecht kan.

Wmo-café

In 2006 en 2007 zijn diverse Wmo-café's gehouden op een telkens wisselende locatie. In het Wmo-café worden praktische thema's besproken. Bezoekers kunnen informatie krijgen en de gemeente advies geven. Adviezen die gegeven zijn in het Wmo-café over de kwaliteit van de hulp bij het huishouden zijn verwerkt in de opstelling van het bestek voor de aanbesteding van deze hulp. Opmerkingen die gemaakt zijn in het Wmo-café over het pgb zijn benut bij het opstellen van het Besluit. In november 2007 is in het Wmo-café advies gegeven over het ontwerp beleidsplan.

Website

Op de gemeentelijke website is onder het kopje 'Zorg en Welzijn' de Wmo aan te klikken. Hier zijn actuele berichten te vinden, achtergrond informatie over de aanpak van de Wmo in Alphen aan den Rijn, de Wmo-kranten en gemeentelijke documenten over de Wmo.

Wmo-documentaire

In samenwerking met Alphen stad FM is een Wmo-documentaire gemaakt. Deze documentaire laat zien hoe je een individuele voorziening aanvraagt. De documentaire is in december 2007 uitgezonden op Alphen stad FM. De documentaire is ook beschikbaar op dvd, zodat hij bruikbaar is als informatie- en instructiemateriaal.

²¹ Participatie- en communicatieplan beleidskader Wmo (2006/8506, bijlage 2)

Tijdelijke Wmo-adviesgroep Rijnstreek

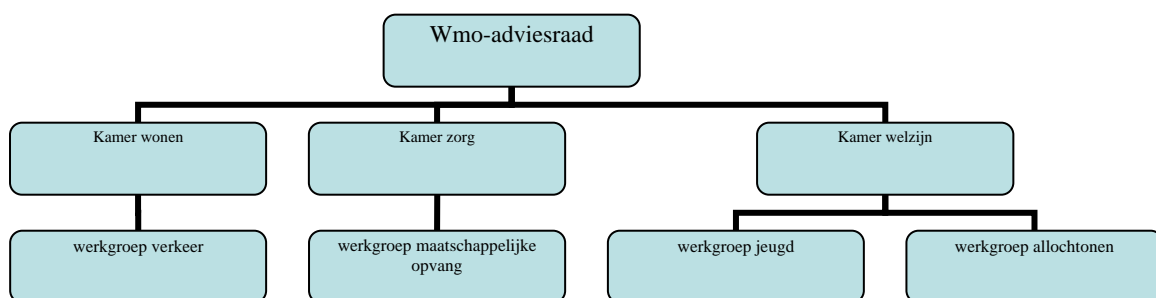
In 2006 is voor de Rijnstreekgemeenten een Wmo adviesgroep Rijnstreek opgericht. Eind 2007 is deze tijdelijke adviesgroep opgeheven: de gemeenten in de Rijnstreek hebben voorkeur uitgesproken voort de instelling van lokale adviesraden. De tijdelijke adviesgroep bestond uit vertegenwoordigers van belangenorganisaties voor ouderen, gehandicapten, patiënten, mantelzorgers en vertegenwoordigers van de cliëntenraden WWB. Het voorzitterschap van deze tijdelijke adviesgroep was in de handen gelegd van de directeur van het Regionaal Patiënten en Consumenten Platform (RPCP) Zuid-Holland Noord. De adviesgroep adviseert aan de regionale ambtelijke projectgroep Wmo.

5.2 Wmo-adviesraad

In de voorbereiding op de Wmo is bewust gekozen voor veel verschillende communicatie- en participatiemiddelen. Inmiddels is de Wmo een feit. Dit is een goed moment om de participatie een structurele en formele vorm te geven. De raad heeft hier ook nadrukkelijk om gevraagd in een motie²². Bij het bepalen van de vormgeving van de structurele participatie zijn de wensen van belanghebbenden van groot belang. Om deze reden heeft het college als eerste een discussienotitie opgesteld met een drietal modellen voor een Wmo-adviesraad of een cliëntenraad. Deze discussienota is besproken met de Wmo-expertgroep en de gemeentelijke overlegplatforms. Op basis van de adviezen is vervolgens de Nota adviesraad maatschappelijke ondersteuning²³ geschreven voor de gemeenteraad. De raad heeft op 27 september 2007 besloten een Wmo-adviesraad op te richten conform het netwerkmodel.

Het netwerkmodel voorziet in een afvaardiging van bestaande overlegplatforms. De vertegenwoordiging vindt echter getrappt plaats. Dit model wordt eenvoudig opgezet en met de tijd verder uitgebreid.

Schema netwerkmodel:

NB: Dit schema is een voorbeeld. De inrichting van het model is flexibel.

Doorslaggevende argumenten voor het netwerkmodel zijn dat

- het aansluit bij de huidige overlegstructuur in Alphen aan den Rijn;

²² September 2006 (2006/14525).

²³ Nota adviesraad maatschappelijke ondersteuning. September 2007. (2007.12464).

- de meeste garanties biedt voor de participatie van een groot aantal groepen inwoners en organisaties, ook de groepen die moeilijk bereikt worden zoals allochtonen, mensen met een verstandelijke beperking en cliënten uit de maatschappelijke opvang, de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg;
- dit model een goede voorwaarde biedt om advies te geven op alle negen prestatievelden en daarbij de belanghebbenden te laten adviseren;
- het optimaal flexibel is waardoor tijdelijke en/of structurele participatie door specifieke groepen inwoners kan worden gewaarborgd;
- het daadkracht en slagvaardigheid garandeert door middel van de korte en directe lijnen;
- het ontwikkeling mogelijk maakt (klein beginnen en later verder uitbreiden).

De werking van het netwerkmodel kan worden versterkt door middel van een aantal randvoorwaarden:

- een zittingstermijn instellen voor de leden van de Wmo-adviesraad voor bijvoorbeeld maximaal 4 jaar en een lijst van aftreden, zodat de samenstelling van de Wmo-adviesraad een mix is van nieuwe, min of meer onervaren en ervaren leden;
- de advisering van de Wmo-adviesraad op dusdanige wijze in de beleidscyclus inpassen zodat de adviezen van de Wmo-adviesraad tijdig kunnen worden uitgebracht en deze ook van wezenlijke invloed kunnen zijn op het te nemen besluit van het college;
- de Wmo-adviesraad alle mogelijkheden bieden om andere bewoners- en belangenorganisaties bij zijn adviezen te betrekken, zodat deze optimaal gebruikmaken van de deskundigheid die bij deze organisaties aanwezig is en zodat bewoners- en belangengroepen in hun huidige rol worden erkend.

In het najaar van 2007 is dit model gezamenlijk met de bestaande overlegplatforms uitgewerkt. Daarbij is een profiel opgesteld voor de voorzitter en de leden van de Wmo-adviesraad en zijn afspraken gemaakt over de samenstelling en werkwijze, de secretariële ondersteuning, de mogelijkheden voor trainingen en cursussen en presentiegelden. Het streven is om de Wmo-adviesraad in het eerste kwartaal van 2008 te installeren. Voor de implementatie van het model geldt eerst een 'uitprobeerfase' in de praktijk voordat zaken in de 2^e helft van 2008 worden vastgelegd in een verordening.

Met de instelling van een Wmo-adviesraad Alphen aan den Rijn wordt gekozen voor een lokale adviesraad. Een Wmo-adviesraad die adviseert over het beleid op alle negen prestatievelden is meer lokaal georiënteerd. Tegelijkertijd blijft er veel gezamenlijk met de regio. Onderdelen van het beleid worden uitgevoerd door grote regionaal werkende instellingen, zoals het maatschappelijke werk en de GGD. Daarnaast zijn er de prestatievelden 7, 8 en 9 waarbij de regie voor een groot deel ligt bij Leiden als centrumgemeente. Het blijft dus waardevol in regionaal perspectief naar het beleid te kijken, Vanuit dit oogpunt zal de gemeente de Wmo-adviesraad ondersteunen en stimuleren om samen te werken met andere adviesraden in de regio.

6. Wmo jaarverslag

De gemeente wil elk jaar rapporteren hoe het staat met de uitvoering van de Wmo. Het college legt verantwoording af aan de raad en aan de inwoners van de stad. Dit wordt horizontale verantwoording genoemd.

De gemeente levert ook informatie aan het rijk. Dit wordt verticale verantwoording genoemd. In de Wmo is vastgelegd dat elke gemeente jaarlijks voor 1 juli bepaalde prestatiegegevens over de maatschappelijke ondersteuning stuurt aan het Ministerie van VWS. Het Ministerie stuurt de gegevens door naar een onderzoeksinstelling. Deze instelling maakt jaarlijks een rapportage waarin de gemeenten met elkaar worden vergeleken. Het doel hiervan is om inwoners en maatschappelijke organisaties in staat te stellen om op eenvoudige wijze de gegevens over hun gemeente te beoordelen en te vergelijken met de gegevens van andere gemeenten. Omdat de prestatiegegevens vergelijkbaar dienen te zijn, is in de Regeling maatschappelijke ondersteuning²⁴ vastgelegd welke gegevens gemeenten moeten leveren.

De gemeente zal jaarlijks in juli een jaarverslag Wmo uitbrengen over het voorgaande kalenderjaar, de horizontale verantwoording. In dit jaarverslag wordt in elk geval de volgende informatie opgenomen:

- de informatie die aan het rijk is geleverd
- de resultaten van het cliënttevredenheidonderzoek
- de bereikte resultaten op de negen prestatievelden aan de hand van de vastgestelde indicatoren.
- De voortgang van het uitvoeringsplan.

In het eerste jaarverslag, het jaarverslag 2007, wordt de nulmeting van de indicatoren van de negen prestatievelden opgenomen en waar mogelijk en relevant de streefwaarde.

²⁴ Staatscourant 22 december 2006, nr. 250 pag. 45

7. Financiering

In 'Sterk voor kwetsbaar' is het volgende vastgelegd over de financiering van de Wmo:

'Het huidige budget, de nieuwe Wmo-middelen en de inkomsten uit eigen bijdragen voor individuele voorzieningen worden gereserveerd voor uitvoering van de Wmo. Er is sprake van een open einde regeling voor individuele voorzieningen, zodat ook bij een toename van het aantal noodzakelijke verstrekkingen geen 'nee' verkocht zal worden. In dat geval zal binnen de gemeentebegroting aanvullende dekking gevonden worden. De ontwikkeling van de kosten wordt jaarlijks gemonitord. Elke vier jaar wordt de kostenontwikkeling betrokken bij het nieuwe Wmo-beleidsplan. Er wordt een eigen bijdrage naar draagkracht geheven. Dit kan betekenen dat afhankelijk van het inkomen geen eigen bijdrage wordt gevraagd.'

Met deze uitspraak is een stevige basis gelegd. Wel betekent dit dat de gemeente goed zicht moet houden op de uitgaven voor de individuele Wmo-voorzieningen.

7.1 Structurele Wmo-uitgaven

Voor de nieuwe taken van de Wmo is in het gemeentefonds een Wmo-budget opgenomen. Hieronder wordt aangegeven hoe dit landelijke Wmo-budget is opgebouwd²⁵.

Overzicht van het landelijke Wmo-budget in 2008 (in miljoenen euro)

Huishoudelijke verzorging	
Netto huishoudelijke verzorging inclusief pgb 2007	1.1807,0
indexatiebedrag	78,2
totaal	1.265,2
Subsidierelaties AWBZ	
1 Diensten bij wonen met zorg	23,9
2 Zorgvernieuwingsprojecten GGZ	7,0
3 Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg; vorming training en advies	38,6
4 Aanpassing bestaande ADL-clusters	0,0
5 Collectieve GGZ-preventie	9,9
Totaal	79,4
Specifieke uitkeringen Wvg	
1 Dure woningaanpassingen	0,0
2 Besluit bijdrage AWBZ gemeenten (Bbag)	23,0
Totaal	23,0
Uitvoeringskosten	70,0
Totaal	1.437,5

²⁵ Een toelichting op de diverse onderdelen is opgenomen in de startnotitie van het Wmo-beleidsplan

Het Wmo-budget dat een individuele gemeente krijgt is niet onderverdeeld. In 2007 ontving²⁶ Alphen aan den Rijn € 4.188.148. Voor 2008 ontvangt de gemeente een hoger bedrag, namelijk € 4.798.535. De belangrijkste redenen voor de verhoging zijn:

- Het objectief verdeelmodel wordt ingevoerd. Alphen aan den Rijn is een zogenaamde voordeelgemeente en ontvangt daardoor meer geld,
- Er is een prijscompensatie toegepast en
- de gemeente moet vanaf 2008 zelf het CAK betalen voor het innen van de eigen bijdrage. In 2007 werd het CAK rechtstreeks door het rijk betaald.

Het Wmo-budget zet Alphen aan den Rijn nagenoeg helemaal in voor het verstrekken van individuele voorzieningen, bovenop het bedrag dat al beschikbaar was voor Wvg-voorzieningen.

De verdeling van het Alphenense Wmo-budget is analoog aan de verdeling van het macrobudget.

Verdeling Wmo-budget 2008

Huishoudelijke verzorging

Hulp bij het huishouden	4.778.333
Inning eigen bijdrage	-/- 793.841
Persoons gebonden budget (pgb)	220.681
totaal	4.205.173

Subsidieregelingen AWBZ

98.058

Specifieke uitkeringen Wvg

Besluit bijdrage AWBZ gemeenten (Bbag)	250.000
--	---------

NB: dit bedrag is niet meer beschikbaar voor de Wmo, maar wordt met ingang van 2007 ingezet als dekking voor de gemeentebegroting.

Uitvoeringskosten

245.304

Totaal 4.798.535

De gemeente geeft veel meer geld uit aan de uitvoering van de Wmo dan het Wmo-budget van het rijk. Het gaat hierbij om uitgaven voor taken die de gemeente al deed in het kader van de welzijnswet en de Wvg, twee wetten die in de Wmo zijn opgegaan. In hoofdzaak gaat het om het verstrekken van subsidies. Jaarlijks geeft de gemeente hieraan circa 13 miljoen euro uit. Maar ook andere gemeentelijke investeringen zijn relevant voor het beleidsveld maatschappelijke ondersteuning. Denk bijvoorbeeld aan de gemeentelijke dienstverlening en de inrichting van de stad.

²⁶ Definitieve budget 2007, opgenomen in de septembercirculaire 2007. Voorlopig budget 2008 eveneens uit de septembercirculaire 2007.

De uitgaven voor individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning worden niet alleen beïnvloed door het aantal aanvragen, maar ook door externe factoren. Denk bijvoorbeeld aan de gezondheid van de economie en het rijksbeleid met betrekking tot de AWBZ. Deze externe factoren kunnen de gemeente noodzaken om het beleid ten aanzien van de individuele verstrekkingen te herzien.

Inmiddels heeft de gemeente een jaar ervaring opgedaan met het verstrekken van hulp bij het huishouden. Op basis van de thans beschikbare informatie wordt verwacht dat de uitgaven voor de hulp bij het huishouden betaald kunnen worden uit het hiervoor beschikbare budget. Onduidelijk is nog, of dit ook het definitieve jaarresultaat zal zijn. De declaraties van de aanbieders voor hulp bij het huishouden komen soms pas laat binnen. Ook de opbrengsten voor de Wmo door het innen van de eigen bijdrage via het CAK geven pas laat duidelijkheid.

Om een indicatie te hebben van de kosten voor de komende jaren is een prognosemodel opgesteld voor de hulp bij het huishouden. Met dit model is het mogelijk een indicatie te geven van:

- Het aantal aanvragen hulp bij het huishouden
- het aantal uren hulp dat gevraagd wordt
- of hulp in categorie 1 of 2 nodig is.

Op basis van deze prognose wordt een kostenraming gemaakt voor de hulp bij het huishouden voor de komende jaren.

7.2 PIM betaalt mee

De gemeente heeft een sociaal investeringsplan opgesteld onder de naam: Programma Investeren in Mensen, kortweg PIM. In dit plan is een incidenteel investeringsbudget van 10 miljoen euro opgenomen voor de periode 2008–2011 om een stevige impuls te geven aan de stad op vier sociale speerpunten uit het collegeprogramma:

1. Jeugd
2. Zorg en welzijn
3. Kwetsbare mensen
4. Sociale samenhang in de wijken

Het Programma Investeren in Mensen is een kwaliteitsslag, een stevige extra inzet. Het doel van PIM is als volgt omschreven:

'het geven van een sociale impuls aan de stad door de ondersteuning van initiatieven die leiden tot verbetering van de positie van burgers op de terreinen zorg en welzijn, jeugd, zelfredzaamheid en sociale samenhang'.

In PIM is veel geld beschikbaar om inspanningen uit het Wmo-beleidsplan te realiseren. Vier van de vijf Alphense prioriteiten, genoemd in paragraaf 2.4, krijgen extra geld uit PIM om deze inspanningen ook daadwerkelijk te realiseren. Voor het verstrekken van individuele voorzieningen wordt geen aanvullend geld vrijgemaakt, hiervoor wordt het nieuwe Wmo-budget ingezet.

Hieronder treft u een overzicht aan van de inspanningen in dit beleidsplan die extra geld krijgen uit PIM. De eerste vier zijn de Alphen Wmo-prioriteiten.

Overzicht extra financiering Wmo-beleidsplan uit PIM

<i>inspanning</i>	<i>budget 2008-2011</i>
Realisatie van het uitvoeringsprogramma Wonen, Welzijn, Zorg	400.000
Verbetering welzijnsaccommodaties	1.000.000
Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers	400.000
Oprichting van de Wmo-uitvoeringsorganisatie	800.000
Wijkgericht werken	780.000
Uitvoeringskosten Wmo	740.000
Realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin:	300.000
Uitbreiding schoolmaatschappelijk werk:	40.000
Algemeen maatschappelijk werk:	200.000
Ontwikkeling van een stadspas	400.000
Implementatie van het Maatschappelijk activeringscentrum Doen-ja!	240.000
Intensivering van de schuldhulp	320.000
Voorlichting voorkomen schulden	100.000
Totaal	€ 5.720.000

Het extra geld is incidenteel: het gaat om een investeringsbudget voor de looptijd van het Wmo-beleidsplan. Als het wenselijk blijkt een project structureel te financieren, zijn er diverse mogelijkheden om structurele dekking te regelen. Een eerste mogelijkheid komt voort uit de heroverwegingsoperatie 'oud voor nieuw' die eveneens onderdeel uitmaakt van PIM. Bij deze heroverwegingsoperatie wordt op de vier speerpunten onderzocht waar sprake is van projecten die gezien bijvoorbeeld nieuwe ontwikkelingen of nieuwe concepten heroverwogen kunnen worden, of waarbij het wenselijk lijkt projecten te integreren. Ook bij de heroverwegingsoperatie gaat het om een kwaliteitstraject.

Ten tweede stelt het rijk via het gemeentefonds extra middelen beschikbaar om de politieke speerpunten uit het Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV te financieren. Maar daarnaast ziet de gemeente het zeker niet als haar exclusieve taak om in structurele financiering van succesvolle projecten te voorzien. Er wordt ook gerekend op de samenwerkingspartners bij voortzetting en financiering van succesvolle projecten. Ten slotte streeft de gemeente naar het verwerven van aanvullende middelen via fondsen, projectsubsidies en dergelijke.

7.3 Wmo in de programmabegroting

De Wmo is een inhoudelijk programma dat niet samenvalt met de indeling in programma's in de gemeentelijke programmabegroting. De Wmo komt in de programmabegroting vooral tot uitdrukking in programma 3, Zorg en welzijn. Onderstaand schema brengt de relatie tussen het programma Wmo en de programmabegroting in beeld.

Relatie tussen prestatievelden Wmo en de gemeentelijke programmabegroting

<i>Prestatieveld Wmo</i>	<i>Relatie met programma in begroting</i>
1. Sociale samenhang	3. Zorg en welzijn 4. Jeugd, onderwijs, cultuur en sport 6. Veiligheid 8. Wonen en woonomgeving
2. Preventief jeugdbeleid	4. Jeugd, onderwijs, cultuur en sport 6. Veiligheid
3. Informatie, advies en cliëntondersteuning	3. Zorg en welzijn 9. Dienstverlening
4. Mantelzorgers en vrijwilligers	3. Zorg en welzijn
5. Deelname maatschappelijke verkeer en zelfstandig functioneren	3. Zorg en welzijn 5. Mobiliteit 7 Economie, werk en bijstand
6. Individuele voorzieningen	3. Zorg en welzijn
7. Maatschappelijke opvang	3. Zorg en welzijn 6. Veiligheid
8. Openbare geestelijke gezondheidszorg	3. Zorg en welzijn
9. Verslaving	3. Zorg en welzijn

Bijlage: begrippen en afkortingen

APG	Alphens Platform Gehandicaptenbeleid
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
Brede School	Een school die nauw samenwerkt met instellingen in de buurt. De 'brede school' een combinatie van onderwijsaanbod, welzijnsvoorzieningen, opvang, zorg, sport en cultuur.
CG-Raad	Chronisch zieken- en Gehandicaptenraad. De twee belangrijkste taken van de CG-Raad zijn: collectieve belangenbehartiging en het bieden van ondersteuning en service aan de lidorganisaties en aangesloten organisaties.
CIZ	Centrum indicatiestelling Zorg
cliëntondersteuning	Het ondersteunen van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning is een vorm van (kortdurende) hulpverlening.
collectieve voorziening	Een voorziening die voor iedereen toegankelijk is
compensatiebeginsel	Ter compensatie van de beperking die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, treft de gemeente voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, die hem in staat stellen: a. een huishouden te voeren b. zich te verplaatsen in en om de woning c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan (wettekst)
Expertgroep Wmo	De expertgroep Wmo is ingesteld door de gemeente Alphen aan den Rijn. De expertgroep adviseert de stuurgroep Wmo van de gemeente op een aantal belangrijke momenten. De expertgroepleden zijn onafhankelijk en hebben geen enkele binding met de lokale organisaties en (potentiële) aanbieders van zorg en welzijn. Zij hebben een aantoonbare inhoudelijke deskundigheid op de beleidsterreinen van de Wmo. De leden van de expertgroep Wmo zijn: Joop van den Berg, Ig Caminada en Ray Geerling.
Hulp bij het huishouden	Het ondersteunen bij of overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden van een persoon dan wel van een leefeenheid waartoe een persoon behoort (wettekst)
Hulp bij het huishouden categorie 1	Huishoudelijke werkzaamheden, waaronder: – boodschappen voor het dagelijks leven – maaltijden bereiden: broodmaaltijd, warme maaltijd – licht poetswerk in huis, kamers opruimen – huis schoonmaken, stofzuigen, wc en badkamer reinigen

	<ul style="list-style-type: none"> - kleding en linnengoed wassen - huishoudelijke spullen in orde houden (tekst bestek hulp bij het huishouden)
Hulp bij het huishouden categorie 2	<p>Alle onder categorie 1 genoemde werkzaamheden, aangevuld met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anderen in huishouden helpen met zelfverzorging - anderen helpen bij bereiden maaltijden - dagelijkse organisatie van het huishouden - psychosociale begeleiding, tevens observeren - advies, instructie, voorlichting steeds gericht op huishoudelijke verzorging
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	Een bundeling van taken op het gebied van opvoeden, preventieve jeugdgezondheidszorg en bescherming in een laagdrempelig, eerstelijns centrum voor alle jeugdigen en ouders
cliëntondersteuning	Individuele ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem
CtC-gebied	Een gebied/wijk waarin het programma 'Communities that Care' wordt uitgevoerd. De aanpak is bedoeld voor kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar die een grotere kans hebben op het ontwikkelen van probleemgedrag of maatschappelijke uitval. Het richt zich niet alleen op de jongeren maar ook op personen en instellingen die betrokken zijn bij opvoeding, onderwijs en welzijn.
Elektronisch Kinddossier (EKD)	Het elektronisch kinddossier is de elektronische versie van het huidige papieren dossier van de jeugdgezondheidszorg
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GPDC	Gemeentelijke Producten- en Dienstencatalogus
inclusief beleid	Beleid dat rekening houdt met de effecten voor en de belangen van mensen die een beperking hebben
individuele voorzieningen	Voorzieningen om mensen met een beperking in staat te stellen zelfstandig te kunnen blijven wonen en te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Zie ook: compensatiebeginsel. In de Verordening Individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Alphen aan den Rijn 2007 zijn deze voorzieningen genoemd.
ISDR	Intergemeentelijke Sociale Dienst Rijnstreek. Samenwerkingsverband van de gemeenten Jacobswoude, Nieuwkoop en Rijnwoude.
ISV-wijken	Wijken waar in samenwerking met partners (WonenCentraal en politie) Stedelijke Vernieuwing is opgepakt. Dit zijn de Edelstenenbuurt, Planetenbuurt, Groene Dorp, Stromenwijk en Zeeheldenbuurt
klantprofiel	Omschrijving van eigenschappen en kenmerken van een klant

leefbaarheid	wonen in een prettige en veilige omgeving met de mogelijkheid om thuis of in de buurt gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg- welzijns- en gemaksdiensten
Maatschappelijk Activerings Centrum (MAC)	Een centrum voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt waar zij onder begeleiding eenvoudige, persoonlijke diensten aanbieden of zinvolle klussen doen in de wijk. Hierbij activeren werklozen zelf andere werklozen en zij gaan actief op zoek naar activiteiten waar wijkbewoners behoefte aan hebben. De werkomgeving komt overeen met die van betaald werk (afspraken nakomen, op tijd komen, elkaar helpen, etc.).
maatschappelijke opvang	Het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die door een of meer problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. (wettekst)
mantelzorg	De zorg aan een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. De mantelzorger is geen beroepsmatige zorgverlener, maar geeft de zorg omdat hij een persoonlijke band heeft met de zorgvrager
MEE	MEE informeert, adviseert en begeleidt mensen met een handicap, beperking of chronische ziekte op allerlei terreinen
mensen met een beperking	Een persoon die door ziekte of gebrek, inclusief psychische en psychosociale problemen, beperkingen ondervindt bij het functioneren
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	OGGZ omvat: <ul style="list-style-type: none"> - het signaleren en bestrijden van risicofactoren - het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen - functioneren als meldpunt voor signalen en crisis - en zorgen voor afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ
OSO	Overleg Samenwerkende Ouderenbonden
participatie	Participatie wordt veelal gelijk gesteld aan 'meedoen' in de samenleving. Maar participatie betekent ook: 'deelhebben' of 'deelnemen'. De verschillende betekenissen van het begrip participatie leggen allemaal een wat ander accent. De verschillende kanten van het begrip participatie kunnen verbonden worden met de verschillende rollen van inwoners: de sociaal actieve burger (meedoen), de kwetsbare burger (deelhebben), de politiek actieve burger (deelnemen).
persoonsgebonden budget (pgb)	Een geldbedrag waarmee zelf zorg, hulp, begeleiding of voorzieningen kunnen worden ingekocht of aangeschaft bij

	erkende en niet-erkende aanbieders en leveranciers
PIM	Programma Investeren in Mensen
preventief jeugdbeleid	Preventief jeugdbeleid kent de volgende vijf functies: <ul style="list-style-type: none"> - informatie en advies - signaleren van problemen - toegang tot het hulpaanbod - licht pedagogische hulp - coördinatie van zorg
RAS	Regionale Agenda Samenleven, subsidie van de provincie
RPCP	Regionaal Patiënten en Consumenten Platform. Regio's in heel Nederland kennen deze platforms. Voor Alphen aan den Rijn is het RPCP Zuid-Holland Noord actief. De provincie Zuid-Holland kent vier regionale RPCP's. Met ingang van 2008 vormen zij samen één provinciale organisatie, de stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten consumenten platform.
Schoolmaatschappelijk werk	Een vorm van algemeen maatschappelijk werk dat op school aangeboden wordt om kinderen en hun ouders makkelijker te bereiken. Ook voor ondersteuning van leerkrachten.
SMDMH	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Midden Holland
sociale kaart	een overzicht van organisaties, hulpverleners en activiteiten op het gebied van zorg, welzijn en ondersteuning
sociale samenhang	Het creëren van een 'civil society' of actief burgerschap: van inwoners wordt een actieve bijdrage gevraagd aan de onderlinge betrokkenheid in de wijk
SVB	Sociale Verzekeringsbank. Levert ondersteuning aan pgb-houders.
Verwijsindex risicojongeren	Een hulpmiddel dat samenwerking en informatie-uitwisseling rondom een jeugdige verbetert. De verwijsindex brengt risicosignalen van hulpverleners bij elkaar en informeert hen over elkaars betrokkenheid bij de jeugdige.
vrijwilligerswerk	Werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
WKCZ	Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector
Wmo-benchmark	Instrument dat een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van het gevoerde beleid maakt. Het maakt vergelijking tussen verschillende gemeenten op het terrein van de Wmo mogelijk.
WMCZ	Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen
WWB	Wet Werk en Bijstand